

ดนตรี - นาฏศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ตัวอย่าง
คู่มือครู
อจก.

ใช้ประกอบการสอนคู่กับหนังสือเรียน

- ✓ สร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
- ✓ ส่งเสริมการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะ
- ✓ ใช้วิธีสอนหลากหลาย ตามธรรมชาติวิชา
- ✓ มีคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา
- ✓ มีแนวทาง และเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
- ✓ แบ่งโซนสำหรับครูผู้สอน สำหรับนักเรียน
- ✓ เพิ่มคลังสื่อ Digital : PowerPoint, Interactive 3D, Simulation และอื่นๆ ให้การสอน ง่าย สนุก ได้ผลสัมฤทธิ์

ป.๑

● ประทีป นักร้อง ● ศศิธร นักร้อง

อักษ

▲ ภาพปกนี้มีขนาดเท่ากับหนังสือเรียนฉบับจริงของนักเรียน

ผู้เรียบเรียงคู่มือครู ● สายงานวิชาการ อจก.

ดาวน์โหลด แผนการจัดการเรียนรู้
www.aksorn.com/download

คู่มือครู

ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียงคู่มือครู

สายงานวิชาการ อจท.

บรรณาธิการคู่มือครู

นางนงนุช แดนโคกสูง

นางสาวกิริดา สุขอ่ำ

นางสาวกนกวรรณ เฟื่องสว่าง

นางมนัสนันท์ สุขจิรัฐ

พิมพ์ครั้งที่ 1

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

รหัสนี้ 1105002

Teacher Script

อักษ

จัดพิมพ์และจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด

142 ถนนตะนาว เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โทร. 0 2622 2999 (อัตโนมัติ 20 คู่สาย)

www.aksorn.com

พิมพ์ที่: บริษัท ไทยรับเล้า จำกัด โทร. 0 2903 9101-6

คำแนะนำการใช้

คู่มือครูรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางวางแผนการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประกันคุณภาพผู้เรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกครูผู้สอน

การจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจในกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนการสอน Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำอธิบายรายวิชา แสดงขอบข่ายเนื้อหาสาระของรายวิชา ซึ่งครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชา

ระบุตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง ช่วยให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาก่อนที่จะลงมือสอนจริง

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

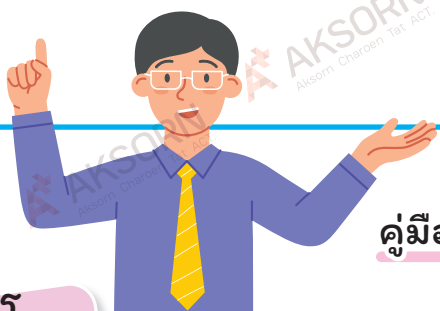
ช่วยสร้างความเข้าใจและเห็นภาพรวมในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

สาระสำคัญสำหรับครู

ช่วยให้เห็นภาพรวมคอนเซปต์ และเนื้อหาสำคัญของหน่วยการเรียนรู้

คลังข้อสอบ

ช่วยอำนวยความสะดวกในการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบกลางภาคและข้อสอบปลายภาคที่ตรงตามตัวชี้วัด

คู่มือครูมีองค์ประกอบที่ง่ายต่อการใช้งาน

โซน

1

สำหรับครูผู้สอน

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแนะนำขั้นตอนการสอน และการจัดกิจกรรมอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัด

นำ

สอน

สรุป

ประเมิน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ตัวชี้วัดปลายทาง

ระบุกิจกรรมสะท้อนตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง

Active Learning เพื่อนำไปสู่สมรรถนะ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ Active Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการคิด การสำรวจค้นหา การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และการลงมือทำ เพื่อนำผู้เรียนไปสู่สมรรถนะ

เกร็ดแฉะครู

ความรู้เสริมสำหรับครู ข้อเสนอแนะ ข้อสังเกต แนวทางการจัดกิจกรรม และอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

ใบกิจกรรมและใบงาน

ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการจัดทำใบกิจกรรมและใบงานให้เข้าถึงง่ายผ่านการสแกน QR Code

โซน 1

5Es Instructional Model

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

- นักเรียนดูภาพจากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 1 และสังเกตว่าเห็นอะไรในภาพบ้าง
(แนวตอบ เห็นภาพเด็กผู้หญิงถือไม้ตีเครื่องดนตรี ไซโลโฟน)
- ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าไซโลโฟนมีเสียงอย่างไร
(แนวตอบ เสียงดัง/เบาสอง)
- ครูสุ่มนักเรียนออกมาแสดงบทบาทสมมติ โดยแสดงการเล่นไซโลโฟนเหมือนในภาพ พร้อมทั้งเล่าเสียงเสียงแบบไซโลโฟน
- นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการเล่นบทบาทสมมติของเพื่อนว่า แสดงการเล่นไซโลโฟนได้เหมือนหรือไม่ และเสียงเสียงแบบไซโลโฟนได้เหมือนหรือไม่

เกร็ดแฉะครู

การจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบความรู้ (5Es Instructional Model) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

- กระตุ้นความสนใจ (Engagement)
- สำรวจค้นหา (Exploration)
- อธิบายความรู้ (Explanation)
- ขยายความเข้าใจ (Elaboration)
- ตรวจสอบผล (Evaluation)

หน่วยการเรียนรู้

ดนตรีนาฏศิลป์

เด็กผู้หญิงกำลังเล่นไซโลโฟน

เป้าหมายการเรียนรู้

นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่า ไซโลโฟนเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายที่มีลักษณะเสียงดังและเสียงเบา

1. ไซโลโฟน มีลักษณะเสียงดังและเสียงเบา (ดูรูป หน้า 1-2)

2. นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่า ไซโลโฟนเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายที่มีลักษณะเสียงดังและเสียงเบา (ดูรูป หน้า 1-2)

เป้าหมายการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้มีจุดมุ่งเน้นให้นักเรียนทราบถึง สิ่งต่างๆ สามารถถ่ายทอดเสียงได้ต่างกัน มีลักษณะเสียงดัง-เบา และจังหวะช้า-เร็วที่ต่างกัน กิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้มีจุดมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักใช้ประสาทสัมผัสด้านการฟัง แล้วสังเกตเสียงของเครื่องดนตรีว่ามีลักษณะเสียงอย่างไร และปฏิบัติกิจกรรมด้านดนตรีด้วยการเล่นเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ เพื่อประกอบจังหวะเพลง ซึ่งเป็นพื้นฐานไปสู่การเขียนดนตรีต่อไป

โดยใช้หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 และแบบปฏิบัติการกรม ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 ของบริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด เป็นสื่อหลัก (Core Materials) ประกอบการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โซน

2

สำหรับผู้เรียน

ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับครู เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

เป้าหมาย การเรียนรู้

ชี้แจงเป้าหมายให้ทราบว่า หน่วยการเรียนรู้ต้องการเน้นให้ผู้เรียน บรรลุอะไร ทำอะไรได้ หรือผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

นักเรียนควรรู้

ความรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหา สำหรับอธิบายเสริมให้กับผู้เรียน

ข้อสอบเน้น การคิด

ตัวอย่างข้อสอบที่มุ่งเน้นการคิด มีทั้งปรนัย-อัตนัย พร้อมเฉลย อย่างละเอียด

กิจกรรม 21st Century Skills

กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ สร้างผลงาน หรือทำกิจกรรม รวบรวม เพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

กิจกรรม ท้าทาย

เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อต่อยอดสำหรับผู้เรียนที่เรียนรู้อย่างรวดเร็ว และต้องการท้าทายความสามารถในระดับที่สูงขึ้น

สื่อ Digital

เสริมพลังการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย เข้าถึงง่าย ด้วยการสแกน QR Code

- คลิปอักษรเรียนสรุป
- คลิปสื่อประกอบการสอน
- PowerPoint
- Smart Infographic
- Audio

ตัวอย่าง : Smart Infographic

โซน 1

หน้า

สอน

สรุป

ประเมิน

แหล่งกำเนิดเสียง

เสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินมีที่มาจากแหล่งกำเนิดเสียงที่ต่างกัน จึงมีลักษณะ เสียงที่ไม่เหมือนกัน แหล่งกำเนิดเสียงแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. เสียงจากธรรมชาติ

เป็นเสียงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ อาจเป็นเสียงสัตว์ เช่น เสียงนกร้อง เสียงแมวร้อง หรือเสียงของปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น เสียงลมพัด เสียงฟ้าร้อง

ขั้นสอน

สำรวจค้นหา

1. แบ่งกลุ่ม ให้นักเรียนสำรวจเสียงรอบๆ ตัวที่ได้ยิน แล้วบันทึกลงในสมุดประจำตัวนักเรียน โดยที่ครูกำหนดพื้นที่ในการออกสำรวจเสียงที่ได้ยินรอบๆ ตัว และกำหนดระยะเวลาในการออกสำรวจเสียงรอบๆ ตัว
2. นักเรียนร่วมกันเขียนแบบเสียงและบอกเสียงที่ได้สำรวจ หลังจากครบเวลาที่กำหนด

อธิบายความรู้

3. นักเรียนร่วมกันศึกษา เรื่อง เสียงจากธรรมชาติ เสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และสิ่งประติษฐ์
4. นักเรียนร่วมกันนำเสนอความรู้และยกตัวอย่างเสียงจากธรรมชาติ เสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และสิ่งประติษฐ์

เกร็ดแฉความรู้

ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยอาจให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- พังเสียงจากสิ่งต่างๆ ที่ได้ยิน
- อภิปรายลักษณะของเสียงต่างๆ ที่ได้ยิน
- เปรียบเทียบลักษณะของเสียงที่ได้ยิน เพื่อแยกแยะแหล่งที่มาของเสียง

จนสามารถแยกแยะที่มาของเสียง และบอกได้ว่าสิ่งต่างๆ ที่ก่อเกิดเสียงมักมีเสียงที่แตกต่างกัน

กิจกรรม ท้าทาย

ให้นักเรียนสำรวจที่มาของเสียงจากธรรมชาติเพิ่มเติม โดยสังเกตจากสถานที่ท่องเที่ยวที่มีเสียงประติษฐ์ เช่น สวนสัตว์ สวนสนุก แล้วบันทึกข้อมูลลงในสมุด จากนั้นออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน พร้อมทำเสียงประกอบประกอบนำเสนอ

นักเรียนควรรู้

1. เสียงนกร้อง นักเรียนร้องเป็นเครื่องมือนำเสนอ หากแต่ชนิดของเสียงต่างกัน และไม่สามารถเข้าใจเสียงร้องของนกได้เหมือนกันได้ แต่ไม่เข้าใจเสียงของนกชนิดอื่น หากแต่เสียงร้องมักเป็นตัวผู้ แต่บางชนิดตัวผู้กับตัวเมียก็ร้องเสียงแตกต่างกัน
2. ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่ปรากฏขึ้นอย่างสลับกระต่ายต่อมนุษย์ทั้งในระดับรุนแรงและไม่รุนแรง เช่น แผ่นดินไหว พายุ ใล้ร้อน สุริยุปราคา แผ่นดินไหว

โซน 2

17

(C)

ข้อสอบ กลางภาค

ข้อสอบ **ปลายภาค**

<https://www.aksorn.com/qrcode/TMEXMDP10>

การจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ **Active Learning** เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณค่ามาลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความรู้ของตนเองและสื่อสารได้ด้วยความเข้าใจ จนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และเกิดสมรรถนะ (Competency) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเรียนรู้ผ่านการคิด การเรียนรู้จากการสำรวจและค้นหา การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ โดยการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตัวชี้วัด จุดเน้นของสาระ และธรรมชาติของวิชา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** ที่มีประสิทธิภาพและนำผู้เรียนไปสู่สมรรถนะมีหลากหลายวิธี

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ Active Learning

การเรียนรู้ผ่านการคิด

เน้นวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนสำคัญในกระบวนการคิด เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของตนเอง

การเรียนรู้จากการสำรวจและค้นหา

เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สำรวจค้นหา โดยเชื่อมโยงความสนใจและประสบการณ์โดยตรงระหว่างเรื่องที่สอนกับความสนใจของตนเอง

การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ภายใต้การแนะนำของผู้สอน หรือการทำงานร่วมกับเพื่อน รวมถึงมีการสื่อสารและนำเสนอผลงานให้ผู้อื่นได้รับรู้

การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสดลงมือปฏิบัติผ่านการร่วมมือกันวางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างชิ้นงาน หรือนวัตกรรม

ตัวอย่าง วิธีการจัดการเรียนรู้ Active Learning

- กระบวนการปฏิบัติ (Practice Teaching)
- วิธีการสอนแบบใช้กรณีตัวอย่าง (Case)
- กระบวนการทางภูมิศาสตร์ (Geo Literacy)
- วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)
- วิธีสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Method)
- วิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)
- การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning)
- การเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบสอบ (Inquiry-Based Learning)
- การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)
- รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบความรู้ (5Es Instructional Model)
- การเรียนการสอนเน้นมโนทัศน์ (Concept Based Teaching and Learning)
- รูปแบบการสอน PPP Model
- วิธีสอน Task-Based Language Teaching

คู่มือครูรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 รวมถึงสื่อการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้จัดทำได้ออกแบบการสอน (Instruction Design) ให้เป็นการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการปฏิบัติ (Practice Teaching) เป็นรูปแบบหลัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดเน้นของสาระและธรรมชาติของวิชา อีกทั้งยังใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่น ๆ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ร่วมในการออกแบบจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด อีกทั้งยังบรรลุสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

คำอธิบายรายวิชา

ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

เวลาเรียน 50 ชั่วโมง/ปี

ศึกษาและอธิบายเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดเสียงที่แตกต่างกัน ลักษณะของเสียงดัง-เบา อัตราความเร็วของจังหวะ Tempo การอ่านบทกลอนและร้องเพลงประกอบจังหวะ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีอย่างสนุกสนานและสร้างสรรค์ ความเกี่ยวข้องของเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ที่มาของบทเพลงในท้องถิ่น ความน่าสนใจของบทเพลงในท้องถิ่น การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ การใช้ภาษาท่าและการประดิษฐ์ทำประกอบเพลง การแสดงประกอบเพลงที่เกี่ยวกับธรรมชาติ สัตว์ การเป็นผู้ชมที่ดี การละเล่นของเด็กไทย และการแสดงนาฏศิลป์

โดยใช้ทักษะกระบวนการทางดนตรีและนาฏศิลป์ในการแสดงออกทางดนตรีและนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานดนตรีและนาฏศิลป์

เพื่อให้เห็นคุณค่างานดนตรีและนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล รวมถึงเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี-นาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

ตัวชี้วัด

มาตรฐาน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มฐ. ศ 2.1	ป.1/1, ป.1/3, ป.1/5	ป.1/2, ป.1/4
มฐ. ศ 2.2	ป.1/1, ป.1/2	-
มฐ. ศ 3.1	ป.1/1, ป.1/3	ป.1/2
มฐ. ศ 3.2	ป.1/2	ป.1/1
8 ตัวชี้วัด		4 ตัวชี้วัด

รวม 12 ตัวชี้วัด

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชา

ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1

หน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
1 ดนตรีนำรู้ 8 ชั่วโมง	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>1. รู้ว่าสิ่งต่าง ๆ สามารถก่อให้เกิดเสียงที่แตกต่างกัน (มฐ. ศ 2.1 ป.1/1)</p> <p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>2. บอกลักษณะของเสียงดัง-เบา และความช้า-เร็วของจังหวะ (มฐ. ศ 2.1 ป.1/2)</p>	<p>1) สมรรถนะที่ 1</p> <p>ความสามารถในการสื่อสาร</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 1</p> <p>ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน</p> <p>พฤติกรรมบ่งชี้</p> <p>1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้</p> <p>2) สมรรถนะที่ 2</p> <p>ความสามารถในการคิด</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 1</p> <p>คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์)</p> <p>พฤติกรรมบ่งชี้</p> <p>1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญของข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว</p> <p>3) สมรรถนะที่ 4</p> <p>ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 3</p> <p>ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข</p> <p>พฤติกรรมบ่งชี้</p> <p>2. ทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น</p>	<p>- ตรวจสอบทดสอบก่อนเรียน</p> <p>- ตรวจสอบทดสอบหลังเรียน</p> <p>- ตรวจสอบงาน เรื่อง แหล่งกำเนิดเสียง</p> <p>- ตรวจสอบงาน เรื่อง ลักษณะเสียงดัง-เบา</p> <p>- ตรวจสอบใบกิจกรรมสีสันของเสียง</p> <p>- ตรวจสอบสมุดประจำตัวนักเรียน</p> <p>- สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล</p> <p>- สังเกตพฤติกรรมกรรนำเสนอผลงาน</p> <p>- ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม</p> <p>- ประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต</p> <p>- ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p>	<p>- หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1</p> <p>- บัตรภาพพร้อมคำศัพท์ (แหล่งกำเนิดเสียงต่าง ๆ)</p> <p>- คลิปเสียงต่าง ๆ (เสียงฟ้าผ่า นกหวีด คนกรีด เสียงวงเวง เสียงเพลงสนุก ๆ เสียงเครื่องดนตรี เสียงสุนัขเหอน เสียงนกร้อง เสียงระเบิด)</p> <p>- คลิปเสียงเพลงม้าวิ่ง</p> <p>- คลิปเสียงเพลงเปิดอาบน้ำ</p> <p>- เครื่องดนตรี</p> <p>- PowerPoint เรื่อง ดนตรีนำรู้</p> <p>- แบบทดสอบก่อนเรียน</p> <p>- แบบทดสอบหลังเรียน</p> <p>- ใบงาน เรื่อง แหล่งกำเนิดเสียง</p> <p>- ใบงาน เรื่อง ลักษณะเสียงดัง-เบา</p> <p>- ใบกิจกรรมสีสันของเสียง</p>

หน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
2 กิจกรรม ดนตรี 1 12 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง 1. ท่องบทกลอน ร้องเพลงง่าย ๆ (มฐ. ศ 2.1 ป.1/3) ตัวชี้วัดปลายทาง 2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีอย่างสนุกสนาน (มฐ. ศ 2.1 ป.1/4)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญของข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 2. ทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น	- ตรวจสอบบททดสอบก่อนเรียน - ตรวจสอบบททดสอบหลังเรียน - ตรวจใบงาน เรื่อง ท่องบทกลอนง่าย ๆ - ตรวจใบงาน เรื่อง หลักการร้องเพลง - ตรวจใบงาน เรื่อง การขับร้องเพลงและการเคาะจังหวะ - ตรวจสมุดประจำตัวนักเรียน - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรม การนำเสนอผลงาน - ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม - ประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 - คลิปเสียงและเนื้อเพลง รำวงลอยกระทง - คลิปเสียงและเนื้อเพลง งามแสงเดือน - แผ่นผังกลอนสี่ - ตัวอย่างบทกลอนง่าย ๆ - เครื่องดนตรีสำหรับเคาะจังหวะ - เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ - PowerPoint เรื่อง ดนตรีน่ารู้ - แบบทดสอบก่อนเรียน - แบบทดสอบหลังเรียน - ใบงาน เรื่อง ท่องบทกลอนง่าย ๆ - ใบงาน เรื่อง หลักการร้องเพลง - ใบงาน เรื่อง การขับร้องเพลงและการเคาะจังหวะ

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
3 ดนตรี กับชีวิต 10 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร	- ตรวจสอบทดสอบก่อนเรียน	- หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1
	1. บอกความเกี่ยวข้องของเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (มฐ. ศ 2.1 ป.1/5) 2. เล่าถึงเพลงในท้องถิ่น (มฐ. ศ 2.2 ป.1/1) 3. ระบุสิ่งที่ชื่นชอบในดนตรีท้องถิ่น (มฐ. ศ 2.2 ป.1/2)	ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้	- ตรวจสอบทดสอบหลังเรียน - ตรวจสอบงาน เรื่อง รู้จักเพลงในชีวิตประจำวัน - ตรวจสอบงาน เรื่อง บทเพลงท้องถิ่น - ตรวจสอบสมุดประจำตัวนักเรียน	- คลิปเสียงและเนื้อเพลงกลุ่มเด็ก - คลิปเสียงและเนื้อเพลงประกอบการเล่นของเด็กไทย - คลิปเสียงและเนื้อเพลงสำคัญ (เพลงชาติไทย เพลงสรรเสริญพระบารมี)
		2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด	- สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	- PowerPoint เรื่อง ดนตรีน่ารู้
		ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์)	- สังเกตพฤติกรรมการนำเสนอผลงาน	- แบบทดสอบก่อนเรียน
		พฤติกรรมบ่งชี้ 1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญของข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว	- ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม	- แบบทดสอบหลังเรียน
		3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	- ประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	- ใบงาน เรื่อง รู้จักเพลงในชีวิตประจำวัน
		ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข	- ประเมินความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	- ใบงาน เรื่อง บทเพลงท้องถิ่น
		พฤติกรรมบ่งชี้ 2. ทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น	- ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	

หน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
4 นาฏศิลป์ พื้นฐาน 11 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง 1. เลียนแบบการเคลื่อนไหว (มฐ. ศ 3.1 ป.1/1) ตัวชี้วัดปลายทาง 2. แสดงท่าทางง่าย ๆ เพื่อสื่อความหมาย แทนคำพูด (มฐ. ศ 3.1 ป.1/2)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความ เข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะ ของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสาร ที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ ตัวชี้วัดที่ 4 เลือกใช้วิธีการสื่อสาร พฤติกรรมบ่งชี้ 1. เลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึง ผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือ สารสนเทศประกอบการตัดสินใจ เกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่าง เหมาะสม	- ตรวจสอบทดสอบ ก่อนเรียน - ตรวจสอบทดสอบ หลังเรียน - ตรวจใบงาน เรื่อง ภาษาท่า - ตรวจใบกิจกรรม การเคลื่อนไหว เลียนแบบธรรมชาติ คน และสัตว์ - ตรวจใบกิจกรรม สร้างสรรค์การ เคลื่อนไหวประกอบ เพลง - สังเกตพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม - สังเกตพฤติกรรม การนำเสนอผลงาน - ประเมินผลจาก การปฏิบัติกิจกรรม - ประเมินความสามารถ ในการสื่อสารความ สามารถในการคิด และ ความสามารถในการใช้ ทักษะชีวิต - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- หนังสือเรียนรายวิชา พื้นฐาน ดนตรี- นาฏศิลป์ ป.1 - ภาพสิ่งต่าง ๆ รอบตัว - บัตรภาพการ เคลื่อนไหวใน ธรรมชาติ คน และ สัตว์ - คลิปวิดีโอการ เคลื่อนไหวใน ธรรมชาติ คน และ สัตว์ - คลิปวิดีโอการปฏิบัติ ภาษาท่า - คลิปวิดีโอการ เคลื่อนไหวประกอบ เพลงกา เพลงมั่ววี่ง และเพลงปลา - PowerPoint เรื่อง นาฏศิลป์พื้นฐาน - แบบทดสอบก่อนเรียน - แบบทดสอบหลังเรียน - ใบงาน เรื่อง ภาษาท่า - ใบกิจกรรมการ เคลื่อนไหวเลียนแบบ ธรรมชาติ คน และ สัตว์ - ใบกิจกรรมสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหว ประกอบเพลง

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
		3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ 2. ทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น		
5 กิจกรรมนาฏศิลป์ 9 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง 1. บอกสิ่งที่ตนเองชอบจากการดู หรือร่วมการแสดง (มฐ. ศ 3.1 ป.1/3) 2. บอกสิ่งที่ตนเองชอบในการแสดงนาฏศิลป์ (มฐ. ศ 3.2 ป.1/2) ตัวชี้วัดปลายทาง 3. ระบุและเล่นการละเล่นของเด็กไทย (มฐ. ศ 3.2 ป.1/1)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญของข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว	- ตรวจสอบทดสอบก่อนเรียน - ตรวจสอบทดสอบหลังเรียน - ตรวจใบงาน เรื่องรูปแบบการละเล่นของเด็กไทย - ตรวจใบงาน เรื่องประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทย - ตรวจใบกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทย - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - สังเกตพฤติกรรมการนำเสนอผลงาน - ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม	- หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 - ภาพการละเล่นของเด็กไทย - บัตรภาพการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทต่าง ๆ - คลิปวิดีโอการแสดงนาฏศิลป์ไทย - คลิปวิดีโอการปฏิบัติตนในการเป็นผู้ชมที่ดี - คลิปวิดีโอการละเล่นของเด็กไทย - คลิปเสียงประกอบการละเล่นของเด็กไทย - PowerPoint เรื่องกิจกรรมนาฏศิลป์ - Smart Infographic เรื่อง การละเล่นของเด็กไทย

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
		3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	- ประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบทดสอบก่อนเรียน - แบบทดสอบหลังเรียน - ใบงาน เรื่อง รูปแบบการเล่นของเด็กไทย - ใบงาน เรื่อง ประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทย - ใบกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทย

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้	โครงสร้าง การจัดการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้	สาระสำคัญ สำหรับครู	แนวทาง การจัด การเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ดนตรีน่ารู้	T2-T3	T4	T5
บทที่ 1 กำเนิดเสียง			T6-T10
บทที่ 2 ลักษณะของเสียงและจังหวะ			T11-T15
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สนุกกับกิจกรรมดนตรี	T16-T17	T18-T19	T20
บทที่ 1 กิจกรรมการร้องเพลง			T21-T29
บทที่ 2 กิจกรรมเข้าจังหวะ			T30-T40
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ดนตรีกับชีวิต	T41-T43	T44	T45
บทที่ 1 เพลงในชีวิตประจำวัน			T46-T56
บทที่ 2 บทเพลงท้องถิ่น			T57-T61
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นาฏศิลป์พื้นฐาน	T62-T64	T65	T66
บทที่ 1 การแสดงบทบาทสมมติ			T67-T71
บทที่ 2 ภาษาท่า			T72-T77
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กิจกรรมนาฏศิลป์	T78-T79	T80-T81	T82
บทที่ 1 การละเล่นของเด็กไทย			T83-T89
บทที่ 2 การชมการแสดงและนาฏศิลป์ไทย			T90-T95

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการจัดการเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
แผนฯ ที่ 1 กำเนิดเสียง 4 ชั่วโมง	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำแนกแหล่งกำเนิดเสียงที่มาจากธรรมชาติ การกระทำของมนุษย์และสิ่งประดิษฐ์ได้ (K) 2. อภิปรายลักษณะของเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยินได้ (S) 3. บอกความแตกต่างของเสียงได้ (K) 4. แสดงออกถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้ยินเสียงต่าง ๆ ได้ (S) 5. ตั้งใจฟังเสียงต่าง ๆ ที่ส่งผลถึงความรู้สึกได้ (A)	<p>1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน</p> <p>พฤติกรรมบ่งชี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ <p>2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์)</p> <p>พฤติกรรมบ่งชี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดลำดับ ความสำคัญของข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว <p>3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข</p> <p>พฤติกรรมบ่งชี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	<p>รูปแบบการจัดการเรียน</p> <p>การสอนแบบ</p> <p>สืบสอบ</p> <p>ความรู้ (5Es Instructional Model)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบทดสอบก่อนเรียน - ตรวจสอบงานที่ 1.1 เรื่อง แหล่งกำเนิดเสียง - ตรวจสอบกิจกรรมสืบสนของเสียง - ตรวจสอบสรุปประจำตัว หรือ ชิ้นงาน แผนผังความคิด - สังเกตพฤติกรรม - สังเกตพฤติกรรม - สังเกตพฤติกรรม - สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน - ประเมินการนำเสนอ - ผลงาน/ผลการทำกิจกรรม - ประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 - บัตรภาพพร้อม คำศัพท์ (แหล่งกำเนิดเสียงต่าง ๆ) - คลิปเสียงต่าง ๆ (เสียงฟ้าผ่า เสียงนกหวีด เสียงเพลงสนุก ๆ เสียงเครื่องดนตรี เสียงสุนัขเหอน เสียงนกร้อง เสียงระเบิด) - PowerPoint เรื่อง ดนตรีน่ารู้ - Smart Infographic เรื่อง เสียงรอบตัวเรา - ใบงานที่ 1.1 เรื่อง แหล่งกำเนิดเสียง - ใบกิจกรรมสืบสนของเสียง

แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
แผนฯ ที่ 2 ลักษณะของ เสียงและ จังหวะ 4 ชั่วโมง	1. อธิบายลักษณะความ ดัง-เบา ของเสียงที่ได้ยิน และเสียงดนตรีได้ (K) 2. สาธิตเกี่ยวกับความ ดัง-เบาของเสียงที่ได้ยิน และเสียงดนตรีได้ (S) 3. ยกตัวอย่างลักษณะความ ดัง-เบา ของเสียงที่ได้ยิน และเสียงดนตรีที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันได้ (A) 4. อธิบายลักษณะอัตรา ความเร็วของจังหวะจาก เสียงที่ได้ยินและเสียง ดนตรีได้ (K) 5. ปฏิบัติเกี่ยวกับอัตรา ความเร็วของจังหวะได้ (S) 6. ยกตัวอย่างลักษณะอัตรา ความเร็วของจังหวะจาก เสียงที่ได้ยินและเสียง ดนตรีที่เกิดขึ้นในชีวิต ประจำวันได้ (A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของ ตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจาก สารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดลำดับ ความสำคัญของข้อมูลและ เปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่เป็นสิ่ง ใกล้ตัว 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 2. ทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแสดง ความคิดเห็น และยอมรับความ คิดเห็นของผู้อื่น	รูปแบบการ จัดการเรียน การสอนแบบ สืบสอบ ความรู้ (5Es Instructional Model)	- ตรวจสอบทดสอบหลังเรียน - ตรวจใบงานที่ 1.2 เรื่อง ลักษณะเสียงดัง-เบา - ตรวจใบกิจกรรมฝึกเรื่อง เพลงพร้อมเคาะจังหวะ - สังเกตพฤติกรรมมาร้อง เพลงพร้อมเคาะจังหวะ - สังเกตพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรม การนำเสนอผลงาน - สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียน รู้ มุ่งมั่นในการทำงาน และ รักความเป็นไทย - ประเมินความสามารถใน การสื่อสาร ความสามารถ ในการคิด และความ สามารถในการใช้ทักษะชีวิต	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 - เครื่องดนตรี เช่น กลอง ฉาบ ฉิ่ง - คลิปเสียงเพลง ต่าง ๆ เช่น เพลง ม้าวิ่ง เพลงเปิด อาบน้ำ เพลงร่ำวง ลอยกระทง เพลง งามแสงเดือน - แบบทดสอบ หลังเรียน - ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ลักษณะเสียง ดัง-เบา - ใบกิจกรรมฝึกเรื่อง เพลงพร้อมเคาะ จังหวะ

สาระสำคัญสำหรับครู

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ดนตรีน่ารู้

แหล่งกำเนิดเสียง

แหล่งกำเนิดเสียง แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

เสียงจากธรรมชาติ

เช่น เสียงลมพัด

เสียงฟ้าร้อง

เสียงจากการกระทำของมนุษย์และสิ่งประดิษฐ์

เช่น เสียงเป่านกหวีด

เสียงนาฬิกาปลุก

สีสันของเสียง

เสียงมีคุณลักษณะที่ต่างกัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ต่างกัน ความแตกต่างนี้ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “สีสันของเสียง”

ลักษณะของเสียง

ลักษณะของเสียง

ความดัง-เบา

ขึ้นอยู่กับขนาดของแหล่งกำเนิดเสียงและการกระทำต่อแหล่งกำเนิดเสียง เช่น

การกระซิบ ทำให้เกิดเสียงเบา

การตะโกน ทำให้เกิดเสียงดัง

การให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องเสียง โดยให้นักเรียนฝึกใช้ประสาทสัมผัสด้านการฟัง และรู้จักลักษณะเสียงประเภทต่างๆ ที่มีอยู่หลากหลาย จะเป็นพื้นฐานในการเรียนดนตรีต่อไป

จังหวะ มีความช้า-เร็วเป็นองค์ประกอบ เช่น

จังหวะดนตรีไทย

จังหวะสามชั้น เป็นจังหวะช้า

-	-	-	ฉิ่ง	-	-	-	ฉับ
---	---	---	------	---	---	---	-----

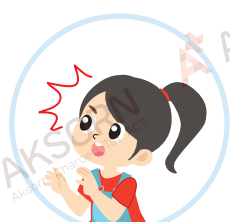
จังหวะสองชั้น เป็นจังหวะปานกลาง

-	ฉิ่ง	-	ฉับ	-	ฉิ่ง	-	ฉับ
---	------	---	-----	---	------	---	-----

จังหวะชั้นเดียว เป็นจังหวะเร็ว

ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ
------	-----	------	-----	------	-----	------	-----

ความดัง-เบา และจังหวะช้า-เร็ว ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน

เสียงดัง ทำให้รู้สึกหึกเหิม ตกใจ

เสียงเบา ทำให้รู้สึกสงบ

จังหวะเร็ว ทำให้รู้สึกกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว และว่องไว

จังหวะช้า ทำให้รู้สึกเชื่องช้า และซาบซึ้งใจ

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

ดนตรีนำรู้

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นี้ ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถต่อไปนี้

๑. รู้ว่าสิ่งต่างๆ สามารถก่อให้เกิดเสียงที่แตกต่างกัน (มฐ. ศ ๒.๑ ป.๑/๑)
๒. บอกลักษณะของเสียงดัง-เบา และความช้า-เร็วของจังหวะได้ (มฐ. ศ ๒.๑ ป.๑/๒)

นวัตกรรมนี้ได้รับการพัฒนาโดย
 ทีมงานวิจัยและพัฒนา

5Es Instructional Model

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

1. นักเรียนดูภาพจากหนังสือเรียนรายวิชา
พื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 1 และสังเกต
ว่าเห็นอะไรในภาพบ้าง
(แนวตอบ เห็นภาพเด็กผู้หญิงถือไม้ตีเครื่อง
ดนตรีไซโลโฟน)
2. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าไซโลโฟนมี
เสียงอย่างไร
(แนวตอบ เสียงนิ่งหน่วง)
3. ครูสุ่มนักเรียนออกมาแสดงบทบาทสมมติ
โดยแสดงการเล่นไซโลโฟนเหมือนในภาพ
พร้อมทั้งส่งเสียงเลียนแบบไซโลโฟน
4. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการแสดงบทบาท
สมมติของเพื่อนว่า แสดงการเล่นไซโลโฟนได้
เหมือนหรือไม่ และส่งเสียงเลียนแบบไซโลโฟน
ได้เหมือนหรือไม่

เกร็ดแนะครู

การจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้
นี้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ
สืบสอบความรู้ (5Es Instructional Model) ซึ่ง
มีขั้นตอน ดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจ (Engagement)
2. สำรวจค้นหา (Exploration)
3. อธิบายความรู้ (Explanation)
4. ขยายความเข้าใจ (Elaboration)
5. ตรวจสอบผล (Evaluation)

เป้าหมาย การเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนทราบว่า สิ่งต่างๆ สามารถ
ก่อให้เกิดเสียงได้ต่างกัน มีลักษณะเสียงดัง-เบา และจังหวะช้า-เร็วที่ต่างกัน
กิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้นี้จะเน้นให้นักเรียนรู้จักใช้ประสาทสัมผัสด้าน
การฟัง แล้วสังเกตเสียงของสิ่งรอบตัวว่ามีลักษณะเสียงอย่างไร และปฏิบัติ
กิจกรรมด้านดนตรีด้วยการเล่นเครื่องประกอบจังหวะง่ายๆ เพื่อประกอบ
จังหวะเพลง ซึ่งเป็นพื้นฐานไปสู่การเรียนรู้ดนตรีต่อไป

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

- นักเรียนดูรูปภาพในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 2 จากนั้นทำเสียงตามภาพว่ามีเสียงอะไรบ้าง และมีเสียงอย่างไร รวมทั้งเลียนแบบท่าทางในภาพ
- นักเรียนอภิปรายถึงแหล่งที่มาของเสียงที่เลียนแบบอย่างอิสระ จากนั้นช่วยกันยกตัวอย่างแหล่งที่มาของเสียงที่เลียนแบบ

บทที่

๑

กำเนิดเสียง

กิจกรรม นำสู่การเรียนรู้

สาระสำคัญ

เสียงมีแหล่งกำเนิดจากธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งจะมีลักษณะของเสียงที่แตกต่างกันไปไปตามแหล่งกำเนิดของเสียงนั้น ๆ

๒

เกร็ดแฉะครู

ครูสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนานยิ่งขึ้น โดยการพานักเรียนไปฟังเสียงนอกห้องเรียน เช่น นั่งใต้ต้นไม้ แล้วถามนักเรียนว่าได้ยินเสียงอะไร เสียงที่ได้ยินเป็นเสียงที่เกิดจากสิ่งใด

นักเรียนควรรู้

- ลักษณะของเสียง** ก่อนเริ่มเข้าสู่บทเรียนที่ 1 นักเรียนอาจทำความรู้จักกับลักษณะของเสียง โดยการสำรวจเสียงที่ให้ความรู้สึกต่างๆ ที่ได้ยินบริเวณบ้านและบันทึกเสียงลงในสมุด แล้วนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียนตัวอย่าง
  - เสียงที่ทำให้เกิดความรู้สึกตกใจ เช่น เสียงฟ้าผ่า เสียงสุนัขเห่า เสียงจากการก่อสร้างบ้าน
  - เสียงที่ทำให้เกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน เช่น เสียงลมพัด เสียงร้องของนก เสียงน้ำตก เสียงฝนตกปรอยๆ

ข้อสอบเน้น การคิด

เสียงในข้อใดจัดอยู่ในประเภทเสียงจากธรรมชาติทั้งหมด

- เสียงกระดิ่ง เสียงสุนัข เสียงฝน
- เสียงเปิด เสียงลม เสียงนก
- เสียงเครื่องบิน เสียงกลอง เสียงกบ

วิเคราะห์คำตอบ เสียงจากสิ่งรอบตัวเรามาจากแหล่งกำเนิดเสียงประเภทต่างๆ ได้แก่ เสียงจากธรรมชาติ เสียงจากการกระทำของมนุษย์ และเสียงจากสิ่งประดิษฐ์ เสียงเปิด เสียงลม เสียงนก จัดเป็นเสียงจากธรรมชาติทั้งหมด ข้อ 2. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง)

๑ แหล่งกำเนิดเสียง

เสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินมีที่มาจากแหล่งกำเนิดเสียงที่ต่างกัน จึงมีลักษณะเสียงที่ไม่เหมือนกัน แหล่งกำเนิดเสียงแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. เสียงจากธรรมชาติ

เป็นเสียงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ อาจเป็นเสียงของสัตว์ เช่น เสียงนกร้อง^① เสียงแมว์ร้อง หรือเสียงของปรากฏการณ์ธรรมชาติ^② เช่น เสียงลมพัด เสียงฟ้าร้อง

ชั้นสอน

สำรวจค้นหา

1. แบ่งกลุ่ม ให้นักเรียนสำรวจเสียงรอบ ๆ ตัวที่ได้ยิน แล้วบันทึกลงในสมุดประจำตัวนักเรียน โดยที่ครูกำหนดพื้นที่ในการออกสำรวจเสียงที่ได้ยินรอบ ๆ ตัว และกำหนดระยะเวลาในการออกสำรวจเสียงรอบ ๆ ตัว
2. นักเรียนร่วมกันเขียนแบบเสียงและบอกเสียงที่ได้สำรวจ หลังจากครบเวลาที่กำหนด

อธิบายความรู้

3. นักเรียนร่วมกันศึกษา เรื่อง เสียงจากธรรมชาติ เสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และสิ่งประดิษฐ์
4. นักเรียนร่วมกันนำเสนอความรู้และยกตัวอย่างเสียงจากธรรมชาติ เสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และสิ่งประดิษฐ์

เกร็ดแะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- ฟังเสียงจากสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ยิน
  - อภิปรายลักษณะของเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยิน
  - เปรียบเทียบลักษณะของเสียงที่ได้ยิน เพื่อแยกแยะแหล่งที่มาของเสียง
- จนสามารถบอกแหล่งที่มาของเสียง และบอกได้ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ก่อกำเนิดเสียงมักมีเสียงที่แตกต่างกัน

กิจกรรม ทำท่าย

ให้นักเรียนสำรวจที่มาของเสียงจากธรรมชาติเพิ่มเติม โดยสังเกตจากสถานที่ท่องเที่ยวที่นักเรียนประทับใจ เช่น สวนสัตว์ สวนสนุก แล้วบันทึกข้อมูลลงในสมุด จากนั้นออกมาแนะนำเพื่อนนักเรียน พร้อมทำเสียงที่บันทึกประกอบการนำเสนอ

นักเรียนควรรู้

1. **เสียงนกร้อง** นกใช้เสียงร้องเป็นเครื่องมือสื่อสาร นกแต่ละชนิดมีเสียงร้องต่างกัน และนกสามารถเข้าใจเสียงร้องของนกชนิดเดียวกันได้ดี แต่ไม่เข้าใจเสียงของนกชนิดอื่น นกที่เปล่งเสียงร้องมักเป็นตัวผู้ แต่บางชนิดตัวผู้กับตัวเมียก็ร้องเสียงแตกต่างกัน
2. **ปรากฏการณ์ธรรมชาติ** เป็นการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่ปรากฏขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งในระดับรุนแรงและไม่รุนแรง เช่น ฝนตก ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า พายุ โลกร้อน สุริยุปราคา ฝนดาวตก

ชั้นสอน

ขยายความเข้าใจ

- นักเรียนแบ่งกลุ่มทำใบกิจกรรมที่ 1.1 เรื่อง แหล่งกำเนิดของเสียง โดยร่วมกันคิดว่า เสียงที่ได้ยินใดบ้างที่ส่งผลถึงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ โดยบันทึกลงในสมุดประจำตัวนักเรียน ดังนี้
  - 1) ความรู้สึกกลัว
  - 2) ความรู้สึกตกใจ
  - 3) ความรู้สึกสนุกสนาน
- นักเรียนฟังเสียงต่างๆ (เสียงเครื่องดนตรี เสียงสุนัขเหอน เสียงนกร้อง เสียงระเบิด) แล้วช่วยกันอธิบายว่าเสียงแต่ละเสียงที่ได้ยินมีลักษณะอย่างไร ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกอย่างไร เป็นเสียงดัง เสียงเบา เสียงสูง เสียงต่ำ เสียงสั้น หรือเสียงยาว
- นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามความช้า-เร็วของเสียงที่ได้ยิน โดยที่ผลัดกันทำทีละคู่จนครบทุกคู่
- นักเรียนและครูร่วมกันสังเกตการเคลื่อนไหวตามความช้า-เร็วของเสียงที่ได้ยินในแต่ละกลุ่ม

๒. เสียงจากการกระทำของมนุษย์และสิ่งประดิษฐ์

เป็นเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การเคาะ การตี การสี การเป่า และเกิดจากสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น

เสียงจาก

การกระทำของมนุษย์

การกระทำบางอย่างของมนุษย์ทำให้เกิดเสียงได้ เช่น การเคาะ การตี การสี การเป่า ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดของเสียงดนตรี

เสียงจาก

สิ่งประดิษฐ์

สิ่งประดิษฐ์บางอย่างสามารถทำให้เกิดเสียงได้ เช่น นกหวีด ประทัด เครื่องจักร แตรรถยนต์ โทรศัพท์เคลื่อนที่

คำถามชวนคิด

- 1 ภายในบริเวณบ้านของนักเรียนมีเสียงใดบ้างที่เป็นเสียงจากธรรมชาติ และมีเสียงใดบ้างที่เป็นเสียงจากการกระทำของมนุษย์และสิ่งประดิษฐ์
- 2 นักเรียนมีวิธีการจำแนกเสียงที่ฟังว่ามาจากแหล่งกำเนิดเสียงต่าง ๆ ได้อย่างไร

นักเรียนอย่าลืมสังเกตและจดบันทึกเสียงที่ฟังว่ามาจากแหล่งกำเนิดเสียงต่าง ๆ ได้อย่างไร

แนวตอบ คำถามชวนคิด

- 1 เสียงภายในบริเวณบ้านมีหลายเสียง สามารถแบ่งตามประเภทได้ ดังนี้
  - เสียงจากธรรมชาติ เช่น เสียงเห่าของสุนัข เสียงร้องของจิ้งจก
  - เสียงจากการกระทำของมนุษย์และสิ่งประดิษฐ์ เช่น เสียงของโทรทัศน์ เสียงของวิทยุ เสียงของโทรศัพท์
- 2 ใช้วิธีการตั้งใจฟังและสังเกตเสียงต่าง ๆ ว่าเกิดจากสิ่งใด มีเสียงดังอย่างไร และจดจำ หรือจดบันทึกไว้ในสมุดตามประเภทที่ได้ศึกษา

ข้อสอบเน้น การคิด

นอกจากวิธีการตี สี เป่า ที่ทำให้เกิดเสียงตามการแบ่งประเภทของเครื่องดนตรีแล้ว นักเรียนคิดว่ามีวิธีอื่นที่ทำให้เกิดเสียงได้หรือไม่ อย่างไร

(วิเคราะห์คำตอบ มีวิธีอื่นที่ทำให้เกิดเสียงนอกจากวิธีการตี สี เป่า เช่น การดูด การกด ตัวอย่างเครื่องดนตรีที่ใช้วิธีเหล่านี้ เช่น แคน ใช้วิธีการเป่าและดูดที่เต้าแคน เปียโน เมโลเดียน ใช้วิธีการกดที่ลิ้นนิ้ว)

๒ สีสันของเสียง

สีสันของเสียง หมายถึง คุณลักษณะของเสียงที่เกิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน ซึ่งคุณลักษณะของเสียงดังกล่าว ทำให้เกิดความรู้สึกที่ต่างกันอีกด้วย

มนุษย์นำความรู้เรื่องสีสันของเสียงมาใช้ร้องเพลงและเล่นดนตรี โดยใช้เครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ มาบรรเลงผสมผสานกันจนเกิดเป็นเสียงเพลงที่ไพเราะ และมีความกลมกลืนกัน ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกแตกต่างกันไป

คำถามชวนคิด

- เสียงใดที่ฟังแล้วเกิดความรู้สึกตกใจ เพราะเหตุใด
- เสียงใดที่ฟังแล้วเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินใจ เพราะเหตุใด
- นักเรียนคิดว่าเสียงร้องของแมวกับเสียงคำรามของเสือ ให้ความรู้สึกที่ต่างกันอย่างไร

นักเรียนใช้ความรู้และทักษะที่เรียนมา
เพื่อตอบคำถามชวนคิดนี้

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้กับครูว่า เสียงที่เกิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เสียงที่เกิดขึ้นนั้นมีความแตกต่างกัน และส่งผลถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟังที่ต่างกัน มนุษย์จึงนำความแตกต่างของเสียงนี้ที่เรียกว่าสีสันของเสียง มาผสมผสานจนเกิดเป็นเสียงเพลงที่ไพเราะและมีความกลมกลืนกัน ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ เมื่อได้รับฟัง จากนั้นครูเปิดสื่อ Smart Infographic เรื่อง เสียงรอบตัวเรา ให้นักเรียนดู และร่วมกันตอบคำถามจาก Smart Infographic

เกร็ดแนะนำครู

ครูหาตัวอย่างเพลงที่มีเสียงการบรรเลงของเครื่องดนตรีหลายชนิดบรรเลงร่วมกัน มาเปิดให้นักเรียนฟัง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความไพเราะอันเกิดจากเสียงของเครื่องดนตรีหลายชนิด

แนวตอบ คำถามชวนคิด

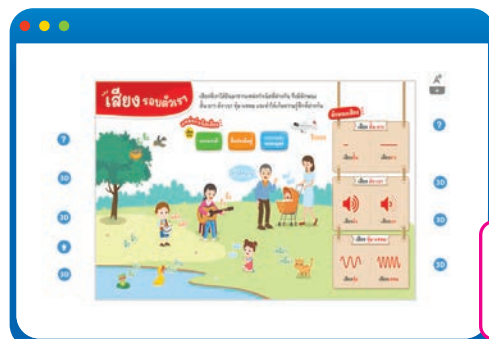
- เสียงที่ทำให้ตกใจ มักจะเป็นเสียงที่ดังมาก หรือดังอย่างกะทันหัน นักเรียนสามารถตอบได้หลากหลาย เช่น เสียงจากการจุดประทัด เสียงฟ้าผ่า เสียงขูดเจาะถนน เสียงตะโกนในที่เงียบ
- เสียงที่ทำให้รู้สึกเพลิดเพลินใจ มักเป็นเสียงที่ดังคงที่ สม่ำเสมอ ไม่ดังหรือไม่เบาเกินไป นักเรียนสามารถตอบได้หลากหลาย เช่น เสียงนกร้อง เสียงน้ำตก เพราะเป็นเสียงที่เบา สดใส
- แมวมีเสียงที่หลากหลาย เช่น ลูกแมวมักมีเสียงที่เบา น้ำเสียงสดใส ให้ความรู้สึกสบายใจ แมวโตอาจมีเสียงแหลม ดัง ให้ความรู้สึกรำคาญใจ ส่วนเสียงคำรามของเสือเป็นเสียงดัง น้ำเสียงหนักแน่น ให้ความรู้สึกน่ากลัว

สื่อ Digital

Smart Infographic

ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำเนิดเสียง โดยใช้สื่อ Smart Infographic เรื่อง เสียงรอบตัวเรา <https://www.aksorn.com/qrcode/6650k401si01k0>

ขั้นประเมิน

ตรวจสอบผล

ครูตรวจสอบการทำกิจกรรม การเรียนรู้สู่ Active Learning และเฉลยคำตอบให้นักเรียนทราบ พร้อมแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับนักเรียน

กิจกรรม

การเรียนรู้สู่ Active Learning

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

✓ ความสามารถด้าน	✓ การสื่อสาร
✓ การคิด	○ การแก้ปัญหา
○ การใช้ทักษะชีวิต	○ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

- จับคู่กับเพื่อน แล้วเลียนเสียงตามสิ่งที่เห็นในภาพ พร้อมแสดงท่าทางประกอบ

- ฟังเสียงรอบตัว บันทึกลักษณะของเสียงลงในตาราง และออกมานำเสนอให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

เสียง

ลักษณะของเสียงที่ได้ยิน

คำถาม

บูรณาการสู่ชีวิต

- ลักษณะของเสียงที่แตกต่างกันทำให้เกิดประโยชน์อย่างไร
- หากได้ยินเสียง "โครม" นักเรียนคิดว่าเป็นเสียงของสิ่งใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น

เกร็ดแฉะครู

ครูอาจจำลองสถานการณ์ให้นักเรียนฟังเสียงในสถานที่ต่างๆ หรือแต่งนิทาน เช่น นิทานเกี่ยวกับสัตว์ป่า นิทานเกี่ยวกับทะเล แล้วใส่ตัวอย่างเสียงต่างๆ ให้นักเรียนฟัง เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับนักเรียนในการทำกิจกรรม

แนวตอบ คำถามบูรณาการสู่ชีวิต

- ลักษณะของเสียงที่ต่างกัน ทำให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลาย เช่น ทำให้สามารถแยกแยะเสียงต่างๆ ได้ ทำให้รู้ว่าเสียงนั้นคือเสียงอะไร ทำให้ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ และหลีกเลี่ยงบริเวณที่เกิดอันตรายนั้น
- เสียง "โครม" เป็นการเลียนแบบเสียงที่มีการกระทบกันอย่างรุนแรง อาจเกิดจากสิ่งของขนาดใหญ่กระแทกกันหรือชนทับกัน ซึ่งมักเป็นเสียงที่ดังมาก เช่น รถยนต์ชนกันดังโครม เสียงตุ้มกระแทกพื้นดังโครม

ข้อสอบเน้น การคิด

การเกิดปรากฏการณ์ในข้อใดไม่มีเสียง

- ฟ้าร้อง
- ฝนตก
- ฝนดาวตก

วิเคราะห์คำตอบ คำตอบที่ถูกต้อง คือ ข้อ 3. เพราะฝนดาวตกเป็นเพียงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ท้องฟ้ามีดาวตกจำนวนมากไม่ทำให้เกิดเสียง ส่วนฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดจากประจุไฟฟ้าเคลื่อนที่จากก้อนเมฆลงสู่พื้นดินอย่างรุนแรง จะเกิดเสียงดังเปรี้ยง และฝนตก คือ การควบแน่นเป็นละอองน้ำในอากาศ รวมตัวกันเป็นเมฆ และตกเป็นฝนกระทบกับพื้นดินมีเสียง ชู่ชู่

บทที่
๒

ลักษณะของเสียงและจังหวะ

กิจกรรม นำสู่การเรียนรู้

สาระสำคัญ

เสียงต่าง ๆ มีคุณสมบัติและลักษณะหลายประการ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแหล่งกำเนิดเสียง

5Es Instructional Model

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

1. นักเรียนสังเกตรูปภาพในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 7 จากนั้นครูด้อยๆ เคาะโต๊ะหรืออุปกรณ์อื่นๆ โดยเริ่มจากเคาะเบาๆ ไล่ระดับเสียงจนเสียงดัง
  2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะของเสียงในรูปภาพ และเสียงที่ได้ยินจากการกระทำของครู เช่น ในภาพมีเสียงเป่าแตรที่มีเสียงดัง ครูเคาะโต๊ะมีเสียงที่ดังขึ้นเรื่อยๆ
  3. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียนว่า เสียงใดบ้างที่มีเสียงดังที่สุดที่นักเรียนเคยได้ยินมา เพราะเหตุใดจึงรู้สึกเช่นนั้น
- (แนวตอบ เสียงประทัด เพราะไม่เคยได้ยินเสียงที่ดังเท่าเสียงนี้ ฟังแล้วรู้สึกตกใจมาก)

เกร็ดแะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- สังเกตความดัง-เบา ความช้า-เร็ว ของเสียงที่ได้ยินและเสียงดนตรี
- อภิปรายลักษณะของการเกิดเสียงดัง-เบา ความช้า-เร็วของเสียงที่ได้ยินและเสียงดนตรีจนสามารถบอกความดัง-เบา และความช้า-เร็วของเสียงที่ได้ยินและเสียงดนตรีได้ถูกต้อง

กิจกรรม ทำท่าย

1. ให้นักเรียนที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจังหวะออกมาเป็นตัวแทนหน้าชั้นเรียน แล้วแสดงกิจกรรมเข้าจังหวะให้เพื่อนๆ และครูได้รับชม โดยครูอาจเปิดเพลงและให้นักเรียนคิดท่าทางเคลื่อนไหวตามจังหวะหรือให้นักเรียนเลือกเครื่องประกอบจังหวะมาแสดงด้วยตนเอง
2. ให้นักเรียนที่ไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องเสียงและจังหวะแบ่งกลุ่มกันกับนักเรียนที่มีพื้นฐาน แล้วร่วมกันสืบค้นวัสดุรอบตัว กลุ่มละ 3-5 ชนิด ที่สามารถทำเสียงประกอบจังหวะได้ พร้อมร่วมกันนำเสนอหน้าชั้นเรียนถึงสิ่งที่ได้สืบค้น และทำจังหวะง่ายๆ ที่นักเรียนได้คิดร่วมกัน ให้เพื่อนและครูฟัง

นักเรียนควรรู้

1. เสียง ก่อนเริ่มเข้าสู่บทเรียน บทที่ 2 เรื่อง ลักษณะของเสียงและจังหวะ นักเรียนควรรู้คำพื้นฐานและความหมายของคำ ดังนี้
  1. เสียงดัง-เบา หมายถึง ระดับของเสียง บางเสียงที่เบาต้องตั้งใจฟังจึงจะได้ยิน บางเสียงที่ดังต้องหลีกเลี่ยง เพราะหากดังเกินไปจะเป็นอันตรายต่อการได้ยิน
  2. ความช้า-เร็ว หมายถึง ความเร็วของบทเพลงต่างๆ ที่มีความช้า-เร็วต่างกันออกไป อาจมีจังหวะเร็ว ปานกลาง หรือช้า แต่ต้องเคาะจังหวะให้ห้องของจังหวะห่างเท่ากันเสมอ

ชั้นสอน

สำรวจค้นหา

1. ครูนำเครื่องดนตรีชนิดเดียวกันแต่คนละขนาด (เช่น ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ กลองใบเล็ก กลองใบใหญ่) มาวางไว้หน้าชั้นเรียน
2. นักเรียนร่วมกันตอบคำถามว่า เครื่องดนตรีใด มีเสียงดังมากกว่ากัน โดยที่นักเรียนได้ทดลอง เล่นเครื่องดนตรี และครูกำหนดระยะเวลาในการค้นหาคำตอบของนักเรียนประมาณ 5 นาที
3. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความคิดเห็นว่า เครื่องดนตรีชิ้นใดมีเสียงที่ดังมากกว่า
4. ครูเล่นเครื่องดนตรีให้นักเรียนฟัง โดยครูเล่น ด้วยแรงที่ต่างกัน เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตถึง ลักษณะของเสียงดัง-เบาของเครื่องดนตรี
5. นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงของเครื่องดนตรีที่ได้ยิน
6. นักเรียนร่วมกันฟังเพลงม้าวิ่ง ที่ครูเปิดให้ฟัง แล้วสังเกตลักษณะของเสียงดัง-เบาในเพลงที่ได้ยิน
7. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงความดัง-เบาของเสียงร้องในเพลงว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

(แนวตอบ ในเพลงมีเสียงดนตรีหรือเสียงร้องที่ดังสลับเบา)

ระดับเสียงดัง-เบา

เสียงดังและเสียงเบาเป็นลักษณะของเสียงอย่างหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของแหล่งกำเนิดเสียงและแรงกระทำต่อแหล่งกำเนิดเสียง

▲ การกระซิบ ทำให้เกิดเสียงเบา

▲ การตะโกน ทำให้เกิดเสียงดัง

▲ การตีกองสนร์เบา ๆ ทำให้เกิดเสียงเบา

▲ การตีกองยาวแรง ๆ ทำให้เกิดเสียงดัง

ความดังและความเบาของเสียงถูกนำมาใช้ในการเล่นดนตรี ทำนองเพลงในแต่ละเพลงมักจะมีระดับเสียงดังและเสียงเบาต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้เพลงสื่ออารมณ์กับผู้ฟังและมีความไพเราะมากขึ้น

คำถามชวนคิด

1. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวนักเรียนมีเสียงดังและเสียงเบาที่แตกต่างกันอย่างไร
2. เครื่องดนตรีชนิดเดียวกันสามารถทำให้เกิดทั้งเสียงดังและเสียงเบาได้หรือไม่ อย่างไร

นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องเสียงดังและเสียงเบา
แล้วลองมาลองเล่นกันดู

แนวตอบ คำถามชวนคิด

1. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวมีเสียงดังและเสียงเบาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ดังนี้
  - ระยะทางจากแหล่งกำเนิดเสียงถึงผู้ฟัง ถ้าระยะทางไกลจะได้ยินเสียงดังมากและจะได้ยินเสียงเบาลงเมื่อระยะทางออกไปเรื่อยๆ
  - ความแรงในการสั่นสะเทือนของวัตถุ ถ้าสั่นด้วยความรุนแรงจะทำให้เกิดเสียงดัง แต่ถ้าสั่นเบาๆ จะทำให้เกิดเสียงเบาลงตามลำดับ
  - ขนาดและรูปร่างของแหล่งกำเนิดเสียง เช่น กระดิ่งจักรยาน ทำให้เกิดเสียงดังและได้ยินในระยะทางหลายเมตร แต่ระฆังมีเสียงดังได้ไกลไปหลายกิโลเมตร
2. เครื่องดนตรีชนิดเดียวกันสามารถทำให้เกิดเสียงทั้งดังและเบาได้ เพราะนักดนตรีสามารถใช้น้ำหนักในการตี ด สี เป่า ได้ทั้งแรงและเบา เช่น การตีกองยาวแรงๆ จะทำให้กลองมีเสียงดัง และการตีกองด้วยน้ำหนักที่เบาลงจะทำให้กลองมีเสียงเบา

กิจกรรม ทำท่าย

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เลือกเพลงที่ชื่นชอบกลุ่มละ 1 เพลง แล้วแบ่งหน้าที่กันร้องเพลงและเคาะจังหวะตามเพลงด้วยเสียงดัง-เบา ดังนี้

- คนที่ 1 ร้องเพลงวรรคที่ 1 ด้วยเสียงเบา
- คนที่ 2 ร้องเพลงวรรคที่ 2 ด้วยเสียงดัง
- คนที่ 3 ร้องเพลงวรรคที่ 3 ด้วยเสียงเบา
- คนที่ 4 ร้องเพลงวรรคที่ 4 ด้วยเสียงดัง

นักเรียนคนที่เหลือให้เคาะจังหวะด้วยเสียงดัง-เบา สลับวรรคตามผู้ขับร้อง และเมื่อนักเรียนฝึกซ้อมจนเกิดความเข้าใจแล้ว ให้ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน และบอกความรู้สึกเมื่อได้ปฏิบัติกิจกรรม

๒ อัตราความเร็วของจังหวะ

ความช้าและความเร็วเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของดนตรี เพลงที่ประพันธ์ จะมีความช้าและความเร็วแตกต่างกัน ผู้ร้องเพลง หรือผู้เล่นดนตรีจะต้องร้อง หรือเล่นตามความช้า หรือความเร็วของจังหวะตามที่ผู้ประพันธ์กำหนดไว้ ซึ่ง ดนตรีไทยแบ่งจังหวะออกเป็น ๓ แบบ ดังนี้

จังหวะดนตรีไทย

จังหวะสามชั้น เป็นจังหวะช้า

- - - ช้าง - - - ฉับ

จังหวะสองชั้น เป็นจังหวะปานกลาง

- ช้าง - ฉับ - ช้าง - ฉับ

จังหวะชั้นเดียว เป็นจังหวะเร็ว

ช้าง ฉับ ช้าง ฉับ ช้าง ฉับ ช้าง ฉับ

ความช้าและความเร็วของจังหวะเพลงจะแสดงถึงอารมณ์ทางดนตรี เช่น เพลงกล่อมเด็ก ผู้ขับร้องควรร้องช้า ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกสงบและง่วงนอน หากร้องด้วยจังหวะเร็ว เด็กจะเกิดความรู้สึกสนุกสนาน ไม่รู้สึกง่วงนอน ส่วน เพลงปลุกใจ หรือเพลงร่าว ผู้ขับร้องควรร้องด้วยจังหวะเร็ว เพื่อให้เกิดความรู้สึกฮึกเหิม สนุกสนาน และเร้าใจ

คำถามชวนคิด

- ๑ การเดินให้พร้อมเพรียงกันต้องอาศัยจังหวะในการเดินหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ๒ จังหวะเพลงที่แตกต่างกันให้อารมณ์และความรู้สึกที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
- ๓ นักเรียนชอบจังหวะแบบใด จังหวะนั้นมีลักษณะอย่างไร เพราะเหตุใดจึงชอบจังหวะในลักษณะนี้

นักเรียนใช้จังหวะที่ตนเองชอบไป
เขียนบอกเพื่อนของคุณ

ชั้นสอน

อธิบายความรู้

8. นักเรียนฟังเพลงเปิดอาน้ำ และเพลงช้าง แล้วทดลองเคาะจังหวะตามเพลง 2-3 รอบ จากนั้นร่วมกันอธิบายถึงจังหวะของเพลง แต่ละเพลงว่ามีลักษณะอย่างไร แล้วส่งผลถึงความรู้สึกอย่างไรบ้าง
9. ครูตีฉิ่งในแต่ละอัตราจังหวะ โดยเริ่มจาก จังหวะสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว จากนั้น นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงเพลงที่ได้ยินในชีวิตประจำวันว่ามักมีจังหวะที่ช้า-เร็ว แตกต่างกันไป
10. ครูนำตัวอย่างเพลงที่มีจังหวะช้า-เร็วเปิดให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และบอกความรู้สึกของเพลงที่ได้ยิน เช่น เพลงที่มีจังหวะช้า (เพลงกล่อมเด็ก) เพลงที่มีจังหวะเร็ว (เพลงร่าว) จากนั้นร่วมกัน อภิปรายถึงความรู้สึกของเพลงที่ได้ฟัง โดยมีเพื่อนในชั้นเรียนกลุ่มอื่นแสดงความคิดเห็น ร่วมด้วย

เกร็ดแะครู

การยกตัวอย่างเพลงที่มีจังหวะช้าและเพลง ที่มีจังหวะเร็ว เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงร่าว ครูควรศึกษาและฟังเพลงก่อนเพื่อสามารถนำ มาอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงลักษณะและความ หมายของบทเพลงได้ ซึ่งสามารถหาฟังได้จาก เว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต

กิจกรรม ทำท่าย

ครูเปิดเพลงไทยเดิมสั้น ๆ ที่นักเรียนไม่เคยศึกษามาก่อน ให้นักเรียน ฟัง 1 เพลง แล้วให้ตัวแทนนักเรียนนำฉิ่งมาตีประกอบจังหวะเพลงนั้น คนละ 1 ท่อน อย่างอิสระ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความเข้าใจ ในจังหวะเพลงไทย จากนั้นครูเฉลยรูปแบบจังหวะที่ถูกต้องให้นักเรียน ฟัง

แนวตอบ คำถามชวนคิด

1. ต้องอาศัยจังหวะในการเดิน เพราะจังหวะมีความคงที่ และเป็นสัญญาณ กำหนดให้การเดินพร้อมเพรียงกันได้
2. ให้อารมณ์และความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น จังหวะช้าให้อารมณ์สงบ จังหวะ เร็วให้อารมณ์สนุกสนาน
3. ตอบได้หลากหลาย เช่น ชอบจังหวะดนตรีไทยแบบชั้นเดียว เพราะมีความ รวดเร็ว สนุกสนาน

ชั้นสอน

ขยายความเข้าใจ

- ครูเปิดเพลงร่ำวงลอยกระทง และเพลงงามแสงเดือน ให้นักเรียนฟัง โดยที่ครูชี้ถึงตามเพลง เพื่อให้นักเรียนสามารถสังเกตแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ จากนั้นนักเรียนฝึกร้องเพลงพร้อมเคาะจังหวะตามเพลง และลงมือปฏิบัติร่วมกัน
- นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเพลงที่ชอบ และร่วมกันฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ
- ครูสุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มขึ้นมาแนะนำเสนอเพลงที่ตนเองเลือกที่กลุ่ม
- นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงเพลงที่นักเรียนได้ร้องและเคาะจังหวะประกอบว่าแต่ละเพลงมีจังหวะอย่างไร ให้ความรู้สึกอย่างไร

กิจกรรม

การเรียนรู้ Active Learning

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

- ความสามารถด้าน
- ☐ การคิด
  - ☐ การแก้ปัญหา
  - ☒ การใช้ทักษะชีวิต
  - ☐ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

- แบ่งกลุ่ม ฝึกร้องเพลงและปรบมือตามจังหวะเพลงที่กำหนดให้ แล้วออกมาแนะนำเสนอให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน

เพลงร่ำวงลอยกระทง

เนื้อร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล

ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน

วันเพ็ญเดือนสิบสอง

น้ำก็นองเต็มตลิ่ง

เราทั้งหลายชายหญิง

สนุกกันจริงวันลอยกระทง

ลอย ลอยกระทง

ลอย ลอยกระทง

ลอยกระทงกันแล้ว

ขอเชิญน้องแก้วออกมา ร่ำวง

ร่ำวงวันลอยกระทง

ร่ำวงวันลอยกระทง

บุญจะส่งให้เราสุขใจ

บุญจะส่งให้เราสุขใจ

โน้ตเพลงร่ำวงลอยกระทง

	วัน	เพ็ญ	เดือน	สิบ	สอง	น้ำ	ก็	นอง	เต็ม	ตลิ่ง											
- - - -	-	ข - ข	-	ม - ข	-	ล - ต๋	- - -	ร๋	-	ต๋ - ล	- - -	ข	- - -	ม							
เรา	ทั้ง	หลาย	ชาย	หญิง		ส	นุก	กัน	จริง	วัน	ลอย	กระ	ทง								
- - - -	ข	-	ล - ต๋	- - -	ล	-	ต๋ - -	-	ข - ล	-	ต๋ - ร๋	-	ต๋ - ล	-	ข - -	ข					
		ลอย		ลอย		กระ	ทง			ลอย		ลอย		กระ	ทง						
- - - -	-	- - -	ต๋	- - -	ต๋	- -	ต๋	ต๋	- - - -	- - -	ข	- - -	ข	- -	ข	ข					
ลอย		กระ	ทง		กัน	แล้ว		ขอ	เชิญ	น้อง	แก้ว	ออก	มา	ร่ำ	วง						
- - - -	ต๋	- -	ต๋	ต๋	-	ม๋ - -	-	ม๋ -	ร๋	-	ต๋ -	ล	-	ข -	ล	-	ต๋ -	ร๋			
		ร่ำ	วง		วัน	ลอย		กระ	ทง		ร่ำ	วง		วัน	ลอย		กระ	ทง			
- - - -	-	- -	ม๋	-	ม๋ -	ม๋	- -	ม๋	ม๋	- - - -	- - -	ต๋	-	ต๋ -	ต๋	-	ต๋	ต๋			
บุญ		จะ	ส่ง		ให้	เรา		สุข	ใจ		บุญ		จะ	ส่ง		ให้	เรา		สุข	ใจ	
- - - -	ต๋	-	ล -	ข	-	-	ล	ต๋	-	ล -	ต๋	-	ล -	ข	-	-	ล	ต๋	-	ล -	ต๋

๑๐

นักเรียนควรรู้

- ร่ำวง** เป็นการรำที่มีการจับคู่รำตามกันไปเป็นวง แต่เดิมใช้โทนและร้องเพลงปรบมือให้จังหวะ เรียกว่า รำโทน ต่อมาภายหลังเพิ่มดนตรีประกอบเพลงเข้าไปด้วย เพลงร่ำวงที่เป็นที่นิยม เช่น ร่ำวงลอยกระทง ร่ำวงวันสงกรานต์
- ลอยกระทง** เป็นชื่อเทศกาลหนึ่งที่ปฏิบัติกันในวันเพ็ญเดือน 12 โดยมีการนำกระทงบรรจุรูป เทียน ดอกไม้ แล้วลอยลงในน้ำ เพื่อขอยมาพระแม่คงคา และลอยทุกข์โศกออกไป ตามความเชื่อของคนไทย
- วันเพ็ญ** เป็นวันที่พระจันทร์เต็มดวง หรือวันขึ้น 15 ค่ำ มักตรงกับเทศกาลสำคัญของไทย เช่น วันลอยกระทง (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12) เทศกาลไหว้พระจันทร์ (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8) วันออกพรรษา (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11)

กิจกรรม 21st Century Skills

ครูให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจ แล้วปฏิบัติกิจกรรม “ตามหาจังหวะเพลง” ดังนี้

- ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่กัน โดยนักเรียนคนที่ 1 สืบค้นเพลงที่มีจังหวะช้า และนักเรียนคนที่ 2 สืบค้นเพลงที่มีจังหวะเร็ว และเร็ว โดยที่เพลงไม่ซ้ำกัน
- นักเรียนแต่ละคนฟังเพลงที่ตนเองสืบค้นจนเกิดความเข้าใจ
- นักเรียนเปิดเพลงที่ได้สืบค้นให้คู่ของตนเองฟัง แล้วให้เพื่อนวิเคราะห์ว่า เพลงนั้นเป็นเพลงจังหวะแบบใด และเพื่อนมีความรู้สึกต่อบทเพลงและจังหวะอย่างไร
- นักเรียนแลกเปลี่ยนความเห็นร่วมกันกับคู่ของตนเองเกี่ยวกับบทเพลง และบันทึกลงในสมุด

เพลงงามแสงเดือน

เนื้อร้อง เกลิม เทวตน์นัท

งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า

เราเล่นเพื่อสนุก

ขอให้เล่นเพื่อนเรา

ทำนอง มนตรี ตราโมท

งามไปหน้าเมื่ออยู่ร้าง (๒ เทียว)

เปลื้องทุกข์วายระกำ

เพื่อสามัคคีเอย

โน้ตเพลงงามแสงเดือน

งาม	แสง	เดือน	มาเยือน	ส่องหล้า	งาม	ไปหน้า	เมื่ออยู่	วงร้าง
- ช ช ช	ล ต - ล	- ช ช ช	- ม ช ม	- - ช ร	ม ร ต ล	ต ล ช ล	- ต ต ต	
งาม	แสง	เดือน	มาเยือน	ส่องหล้า	งาม	ไปหน้า	เมื่ออยู่	วงร้าง
- ช ช ช	ล ต - ล	- ช ช ช	- ม ช ม	- - ช ร	ม ร ต ล	ต ล ช ล	- ต ต ต	
	เรา	เล่น	เพื่อ	สนุก		เปลื้อง	ทุกข์	วาย
- - - -	- ช - ม	- - ช ร	ม ร ต ล	- - - -	ค - ม	ร ม ช ม	ร ต - ร	
ขอ	ให้	เล่น	เพื่อนเรา	เพื่อ	สา	มัคคี	เอย	
- - ต ร	ม ร ต ล	ต ล ช ล	ค ม ต ร	ม ร ต ล	- ช - ค	- ล ช ม	- ร - ค	

๒. ฟังเพลง ๕ เพลง แล้วบอกลักษณะของจังหวะ ความดัง และความเบาของเพลงที่ได้ยินจากนั้น บันทึกข้อมูลลงในตาราง

เพลงที่ฟัง	จังหวะ			ความดัง-เบา		
	ช้า	ปานกลาง	เร็ว	ดัง	เบา	ดังและเบา
๑)						
๒)						

คำถาม

บูรณาการสู่ชีวิต

- ในชีวิตประจำวันนักเรียนได้ใช้เสียงดังและเสียงเบาในเรื่องใดบ้าง
- หากต้องเลือกใช้อุปกรณ์เคาะตามจังหวะเพลง นักเรียนจะเลือกใช้สิ่งใด เพราะเหตุใด
- หากต้องเลือกเพลงเพื่อใช้ประกอบการเต้นแอโรบิก นักเรียนจะเลือกเพลงที่มีจังหวะอย่างไร เพราะเหตุใด

นักเรียนควรรู้

- ๑ แสงเดือน** ความสว่างที่เปล่งออกมาจากดวงจันทร์
- ๒ หล้า** โลก พื้นดิน หรือแผ่นดิน
- ๓ ระกำ** ความลำบากหรือความทุกข์
- ๔ ฟ้อน** เป็นภาษาเหนือ หมายถึง การร่ายรำ เพื่อบูชาสิ่งต่างๆ ส่วนคำว่า “ฟ้อนรำ” หมายถึง การแสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลาและท่าทางที่เข้ากับทำนองดนตรี

สรุปได้ว่า เพลงงามแสงเดือน เป็นหนึ่งในบทเพลงที่ใช้ประกอบรำวงมาตรฐาน มีความหมายที่แสดงถึงวันที่แสงจันทร์ส่องมายังโลก ทำให้โลกนี้ดูสวยงาม ผู้คนที่มารำวงยามที่แสงจันทร์ส่องจึงมีความงดงาม โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้มีความสุข สนุกสนาน มีความสามัคคี และละทิ้งความทุกข์ให้หมดสิ้น

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้กับครูว่า เสียงต่างๆ มีคุณสมบัติและลักษณะหลายประการ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแหล่งกำเนิดเสียง เสียงจะดังหรือเบาขึ้นอยู่กับขนาดของวัตถุและแรงกระทำของวัตถุ อีกทั้งนักแต่งเพลงมักจะใช้ความดัง-เบาเพื่อทำให้บทเพลงเกิดความไพเราะและสื่อถึงอารมณ์เพลงให้ผู้ฟังรับรู้ รวมถึงเพลงมีรูปแบบจังหวะที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้แต่งและผู้ฟัง เพื่อเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ความช้า-เร็วของจังหวะจึงเป็นองค์ประกอบของเพลงอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถสื่อถึงอารมณ์เพลงได้

ขั้นประเมิน

ตรวจสอบผล

- ครูประเมินผลนักเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมการตอบคำถาม พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และจากการนำเสนอผลงานการทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน
- ครูตรวจสอบพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
- ครูตรวจสอบพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
- ครูสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน)

แนวตอบ คำถามบูรณาการสู่ชีวิต

- ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ใช้เสียงดังและเสียงเบาที่หลากหลาย เช่น การทำเสียงให้เบาในห้องสมุดเพื่อมารยาทในการใช้สถานที่นั้นๆ การกระซิบเบาๆ กับเพื่อนเมื่อพูดคุยเรื่องส่วนตัว การตะโกนเสียงดังเมื่อต้องการเรียกเพื่อนที่อยู่ในระยะไกล การเปิดเพลงดังๆ เมื่อต้องการให้คนหลายคนฟังเพลงได้อย่างทั่วถึง
- อุปกรณ์ในการเคาะจังหวะเพลงมีหลากหลาย หากต้องเลือก จะใช้อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับลักษณะของบทเพลง เช่น เพลงไทยเดิมที่บรรเลงด้วยเครื่องสายมีเสียงเบา อาจใช้ฉิ่งในการเคาะจังหวะประกอบ
- การเต้นแอโรบิก ควรเลือกเพลงที่มีจังหวะเร็ว ฟังแล้วสนุกสนาน เพราะการเต้นแอโรบิกเป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่งที่ต้องใช้การเคลื่อนไหวร่างกายที่รวดเร็ว เพื่อให้ได้เหงื่อและแรงในการออกกำลังกาย

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการการเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
แผนฯ ที่ 1 การแสดงผล บทบาทสมมติ 5 ชั่วโมง	<ol style="list-style-type: none"> สำรวจและสังเกตลักษณะการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์อย่างตั้งใจ (K, S, A) บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ได้ (K, S) แสดงท่าทางเลียนแบบลักษณะการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ได้อย่างมั่นใจและถูกต้อง (S, A) อธิบายลักษณะการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ได้อย่างถูกต้อง (K) บอกสิ่งที่ชอบจากการสังเกตและเลียนแบบการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ได้ (A)	<ol style="list-style-type: none"> สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ ตัวชี้วัดที่ 4 เลือกใช้วิธีการสื่อสาร พฤติกรรมบ่งชี้ 1. เลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	กระบวนการ ความรู้ ความเข้าใจ	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน - ตรวจใบกิจกรรมการเคลื่อนไหวเลียนแบบธรรมชาติ คน และสัตว์ - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตจากการนำเสนอผลงาน - ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม - ประเมินความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือเรียน - รายวิชาพื้นฐานดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 - ภาพสิ่งต่าง ๆ รอบตัว - คลิปวิดีโอการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ - บัตรภาพการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ - PowerPoint เรื่อง นาฏศิลป์พื้นฐาน - แบบทดสอบก่อนเรียน - ใบกิจกรรมการเคลื่อนไหวเลียนแบบธรรมชาติ คน และสัตว์

แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
แผนฯ ที่ 2 ภาษาท่า 6 ชั่วโมง	1. อธิบายความสำคัญของภาษาท่าและนาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง (K) 2. ฝึกปฏิบัติภาษาท่าและนาฏยศัพท์ เพื่อสื่อความหมายตามหลักนาฏศิลป์ไทยได้ถูกต้อง (S) 3. แสดงท่าทางเลียนแบบลักษณะการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ อาทิ ปกิริยาต่าง ๆ ที่สื่อถึงอารมณ์และความรู้สึก โดยใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์เพื่อสื่อความหมายได้อย่างมั่นใจและถูกต้อง (S, A) 4. อธิบายความหมายของภาษาท่าและนาฏยศัพท์ที่นำมาใช้ประกอบเพลงได้อย่างถูกต้อง (K) 5. ออกแบบท่าทางประกอบเพลง โดยเชื่อมโยงความรู้เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ (K, S, A) 6. แสดงท่าทางประกอบเพลง โดยใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ได้อย่างมั่นใจและถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย (S, A) 7. บอกสิ่งที่ชอบจากการดูเพื่อนแสดง หรือจากการเข้าร่วมแสดงท่าทางประกอบเพลง โดยใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ได้ (A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ ตัวชี้วัดที่ 4 เลือกใช้วิธีการสื่อสาร พฤติกรรมบ่งชี้ 1. เลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว	กระบวนการปฏิบัติ (Practice Teaching)	- ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน - ตรวจใบงานที่ 4.1 เรื่อง ภาษาท่า - ตรวจใบกิจกรรมสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง - สังเกตพฤติกรรม - สังเกตพฤติกรรม - สังเกตพฤติกรรม - สังเกตพฤติกรรม - สังเกตจากการนำเสนอผลงาน - ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม - ประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียน - รายวิชาพื้นฐานดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 - คลิปวิดีโอการปฏิบัติภาษาท่า - คลิปวิดีโอการเคลื่อนไหวประกอบเพลงกา เพลงม้าวิง และ เพลงปลา - PowerPoint เรื่อง นาฏศิลป์พื้นฐาน - แบบทดสอบหลังเรียน - ใบงานที่ 4.1 เรื่อง ภาษาท่า - ใบกิจกรรม - ใบกิจกรรมสร้างสรรค์ - ใบกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง

แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
	8. แสดงความคิดเห็นอย่าง สุภาพและสร้างสรรค์ เปิดใจรับฟัง เพื่อนำคำ ติชมมาปรับปรุงผลงาน ของกลุ่มให้สมบูรณ์ (S, A)	<p>ตัวชี้วัดที่ 2</p> <p>คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ)</p> <p>พฤติกรรมบ่งชี้</p> <p>2. คิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การ สร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือสารสนเทศ ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม</p> <p>3) สมรรถนะที่ 4</p> <p>ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 3</p> <p>ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข</p> <p>พฤติกรรมบ่งชี้</p> <p>1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ</p> <p>2. ทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแสดง ความคิดเห็นและยอมรับความ คิดเห็นผู้อื่น</p>			

สาระสำคัญสำหรับครู

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นาฏศิลป์พื้นฐาน

การเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวเรา

เมื่อเราสังเกตการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัว ไม่ว่าจะเป็น

ธรรมชาติ

คน

สัตว์

สิ่งของ

เราจะพบว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีการเคลื่อนไหวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างกันไป เราสามารถนำท่าทางการเคลื่อนไหวของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมาเลียนแบบได้ โดยปฏิบัติ ดังนี้

1

เลือกสิ่งที่สนใจ

2

สังเกตการเคลื่อนไหว

6

แสดงให้ผู้อื่นดูอย่างมั่นใจ

3

จดบันทึกการเคลื่อนไหว

5

ฝึกซ้อมอย่างตั้งใจ

4

เลียนแบบการเคลื่อนไหว

เมื่อเราเลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้แล้ว เราสามารถนำท่าทางเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างความสนุกสนานได้ เช่น

นำมาเล่นท่ายกับเพื่อน

แสดงประกอบการเล่านิทาน

แสดงประกอบเพลง

กระบวนการความรู้ความเข้าใจ

ขั้นนำ

การสังเกต ตระหนัก

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นาฏศิลป์พื้นฐาน
2. ให้นักเรียนดูภาพหน้าหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 50
3. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่า จากภาพ สังเกตเห็นสิ่งใด รู้สึกอย่างไรกับท่าทางที่เห็น คิดว่าการแสดงท่าทางในลักษณะนี้ มีความงดงามหรือไม่ อย่างไร และสิ่งนั้นกำลังแสดงท่าทางเพื่อสื่อถึงสิ่งใด
4. ให้นักเรียนทดลองทำท่าอย่างตามความคิดและจินตนาการของตนเอง พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลในการแสดงท่าทางในลักษณะนี้
5. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า นักเรียนสามารถทำท่าอย่างในลักษณะที่แตกต่างกันได้ตามความคิดและจินตนาการของตนเอง แต่ท่าทางที่แสดงออกมานั้นเมื่อผู้อื่นเห็นจะต้องเข้าใจได้ ว่าต้องการสื่อถึงสิ่งใด
6. ครูขออาสาสมัครนักเรียนออกมาแสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสัตว์ที่ชอบให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนร่วมกันทายว่าเพื่อนคนดังกล่าวแสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสัตว์ชนิดใด

เกร็ดแฉะครู

ครูอาจนำคลิปวิดีโอการทำท่าอย่าง หรือการแสดงท่าทางในลักษณะอื่นๆ มาให้นักเรียนชมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้ทางการมองเห็น และเพื่อให้สังเกตเห็นการเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

หน่วยการเรียนรู้ที่

นาฏศิลป์พื้นฐาน

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นี้ ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถต่อไปนี้

๑. เลียนแบบการเคลื่อนไหวได้ (มฐ. ศ ๓.๑ ป.๑/๑)
๒. แสดงท่าทางง่าย ๆ เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดได้ (มฐ. ศ ๓.๑ ป.๑/๒)

หนังสือนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์ AKSORN
ห้ามทำซ้ำโดยไม่ขออนุญาต

เป้าหมาย การเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนทราบว่า สิ่งต่างๆ รอบตัวทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิตบางสิ่งเคลื่อนไหวได้ หากสังเกตอย่างตั้งใจจะเห็นว่า สิ่งเหล่านั้นหลายอย่างมีการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน และการเคลื่อนไหวก็จะมีลักษณะเฉพาะตัว มีความงดงามที่ก่อให้เกิดความรู้สึกชื่นชมและประทับใจ นักเรียนสามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสิ่งเหล่านั้น เพื่อนำมาใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้ได้

กิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้นี้จะเน้นให้นักเรียนรู้จักใช้ประสาทสัมผัส คือ ตา เพื่อสังเกตการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวว่ามีลักษณะอย่างไร แล้วเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสิ่งที่เห็น และนำมาใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ เช่น ประกอบเพลง ซึ่งกิจกรรมการเคลื่อนไหวนี้จะเป็นพื้นฐานไปสู่การเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ในระดับชั้นต่อไป

บทที่

๑

การแสดงบทบาทสมมติ

กิจกรรม นำสู่การเรียนรู้

จากภาพ ผู้แสดงทำท่าทางเลียนแบบสิ่งใด เพราะเหตุใดจึงคิดว่าเป็นการเลียนแบบสิ่งนั้น

สาระสำคัญ

การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว สามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์และละครได้

ขั้นนำ

การสังเกต ตระหนัก

- นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การแสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของเพื่อนสื่อความหมายได้ชัดเจนหรือไม่ ท่าทางที่แสดงมีความสวยงามอย่างไร เป็นท่าทางของสัตว์ชนิดใด หากแสดงท่าทางยังไม่ชัดเจนควรทำอย่างไร ชอบท่าทางที่เพื่อนแสดงออกมาหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ครูให้นักเรียนดูภาพสิ่งต่างๆ รอบตัว จากนั้นครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่า จากภาพ เห็นสิ่งใดบ้าง คิดว่าสิ่งใดเคลื่อนไหวได้ และสิ่งนั้นเคลื่อนไหวอย่างไร

เกร็ดแะะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยการให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- สังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวว่ามีลักษณะการเคลื่อนไหวอย่างไร
- บันทึกลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวที่สนใจ โดยการจดบันทึก หรือวาดภาพตามความถนัด
- แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวที่สังเกต
- แสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวที่ได้จากการสังเกต

จนสามารถแสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ และมีความเชื่อมั่นในตนเองในการแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง และเหมาะสม

ข้อสอบเน้น การคิด

ประสาทสัมผัสใดจำเป็นที่สุดต่อการเลียนแบบการเคลื่อนไหว

1.

2.

3.

(วิเคราะห์คำตอบ การเลียนแบบการเคลื่อนไหวจำเป็นต้องใช้ประสาทสัมผัสในการดู (ตา) มากที่สุด เนื่องจากผู้แสดงต้องจดจำลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งที่สนใจ แล้วจึงนำลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งเหล่านั้นมาเลียนแบบ ข้อ 2. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง)

นักเรียนควรรู้

- การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสิ่งต่างๆ ในการเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสิ่งต่างๆ รอบตัว เพื่อนำมาใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ ควรเริ่มต้นจากการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งประกอบด้วยประสาทสัมผัสด้านการดู (ตา) การฟัง (หู) การได้กลิ่น (จมูก) การสัมผัส (มือ) และการรับรส (ลิ้น) ก่อน ประสาทสัมผัสทางด้านการดูมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเลียนแบบการเคลื่อนไหว เนื่องจากจำเป็นต้องใช้ในการสังเกตลักษณะเด่นในการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ ที่สนใจ เพื่อนำมาใช้ในการเลียนแบบ ดังนั้นจึงควรฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทางด้านการดูในการสังเกตการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างตั้งใจ เพื่อจะได้จดจำรายละเอียดของการเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ รวมถึงฝึกการใช้ประสาทสัมผัสในด้านอื่นๆ ควบคู่กัน เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติได้อย่างเหมาะสม

ขั้นนำ

การสังเกต ตระหนัก

9. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวจากภาพที่เห็นว่ามีสิ่งใดที่เคลื่อนไหวได้ และสิ่งใดที่เคลื่อนไหวไม่ได้
10. ครูเปิดคลิปวิดีโอการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ให้นักเรียนดู โดยเน้นย้ำให้นักเรียนสังเกตลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวเหล่านั้นอย่างตั้งใจ
11. ครูสนทนากับนักเรียนว่า จากคลิปวิดีโอที่ได้ชมไปนั้นสังเกตเห็นสิ่งใดที่เคลื่อนไหวได้ และสิ่งนั้นเคลื่อนไหวอย่างไร ขอบลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
12. ครูขออาสาสมัครนักเรียนออกมาเล่าเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวที่สังเกตเห็นจากคลิปวิดีโอให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

เกร็ดแฉะครู

ครูอาจให้นักเรียนสังเกตการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวที่อยู่ภายในห้องเรียน หรือพานักเรียนออกไปสังเกตภายนอกห้องเรียน เช่น ในบริเวณสนามเด็กเล่น สวนพฤกษศาสตร์ สนามกีฬา เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตเห็นการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และอาจแนะนำให้นักเรียนจดบันทึกลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งที่สังเกตเห็นโดยการเขียน หรือวาดภาพตามความถนัด เพื่อป้องกันการหลงลืมหรือเกิดความสับสนในการจดจำได้

นักเรียนควรรู้

- 1 การแสดงบทบาทสมมติ ก่อนที่จะทำการแสดง ผู้แสดงควรเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนทุกครั้ง เนื่องจากผู้แสดงจำเป็นต้องใช้ร่างกายในการเคลื่อนไหว เพื่อสื่อความหมายและถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ไปยังผู้ชม ดังนั้น เพื่อให้การเคลื่อนไหวร่างกายมีความคล่องตัวและยืดหยุ่นได้ดี ผู้แสดงจึงควรหมั่นออกกำลังกายเป็นประจำ เพื่อให้ร่างกายทุกส่วนแข็งแรง ซึ่งจะส่งผลทำให้ไม่เกิดการบาดเจ็บกล้ามเนื้อในขณะที่แสดงได้
- 2 การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสิ่งต่างๆ จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งยังช่วยต่อยอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งทำทางที่สามารถนำมาเลียนแบบได้นั้นสามารถสังเกตได้จากสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ คน สัตว์ และสิ่งของ

1 การแสดงบทบาทสมมติผ่านการเคลื่อนไหว

การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสิ่งต่างๆ เช่น เลียนแบบพฤติกรรมของสัตว์และคน เลียนแบบสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ ดังนั้น การแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ และละคร นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาการเคลื่อนไหวของร่างกายและทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ซึ่งบทบาทสมมติที่นักเรียนสามารถฝึกแสดงได้ มีดังนี้

๑. การเลียนแบบสัตว์

เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายที่เลียนแบบท่าทาง หรือพฤติกรรมของสัตว์ เช่น ม้า กบ ลิง กวาง

นักเรียนอยู่โรงเรียนประถมศึกษา

นักเรียนควรรู้

ข้อสอบเน้น การคิด

จากภาพ จะเลียนแบบการเคลื่อนไหวในลักษณะใด

1. กางแขน ขยับขึ้นลงสลับกัน
2. มือเกาหัว ยื่นย่อเข้า กระโดดไปมา
3. ชูนิ้วขึ้น ย่อตัว กระโดดไปข้างหน้า

วิเคราะห์คำตอบ การเลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวของกระต่ายสามารถทำได้โดยการชูนิ้วชี้และนิ้วกลางขึ้น นำมือมาวางแนบที่ด้านข้างศีรษะ ย่อตัวลง แล้วกระโดดไปข้างหน้า ข้อ 3. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

๒. การเลียนแบบคน

เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบพฤติกรรมของคนในลักษณะต่าง ๆ เช่น คนกำลังถูพื้น คนกำลังขับรถ คนชรากำลังเดิน คนกำลังร้องเพลง

การเลียนแบบคนกำลังถูพื้น

การเลียนแบบคนกำลังขับรถ

การเลียนแบบคนชรากำลังเดิน

การเลียนแบบคนกำลังร้องเพลง

การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ ของคน
เพื่อน ๆ จะต้องสังเกตท่าทางเหล่านั้นอย่างตั้งใจ
เพราะจะทำให้สามารถเลียนแบบท่าทางได้เหมือนจริง

ชั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม จากนั้นครูแจกบัตรภาพ การเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ให้นักเรียนกลุ่มละ 1 ชุด และให้นักเรียนคิดท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ ตามบัตรภาพที่ได้รับ โดยสามารถออกแบบท่าทางตามความคิดและจินตนาการอย่างอิสระและสร้างสรรค์

ลงมือปฏิบัติ

2. แต่ละกลุ่มฝึกแสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ ตามบัตรภาพที่ได้รับจนปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นใจ โดยครูจะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำกับนักเรียนในขณะฝึกปฏิบัติ
3. แต่ละกลุ่มออกมาแสดงท่าทางตามบัตรภาพที่ได้รับให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนร่วมกันทายว่ากลุ่มของนักเรียนแสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสิ่งใด จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนบอกสิ่งที่ชอบจากการดูและเลียนแบบการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ให้เพื่อนฟัง
4. นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติผ่านการเคลื่อนไหวจากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 52-54
5. ครูอธิบายความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

กิจกรรม ท้าทาย

ให้นักเรียนสังเกตและเลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวของตัวการ์ตูนที่ชื่นชอบ จากนั้นออกมาแสดงให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งอธิบายว่า ตัวการ์ตูนนี้มีลักษณะการเคลื่อนไหวที่โดดเด่นอย่างไร เพราะเหตุใดจึงชื่นชอบการเคลื่อนไหวของตัวการ์ตูนนี้

สื่อ Digital

PowerPoint

อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติผ่านการเคลื่อนไหว โดยใช้สื่อ PowerPoint เรื่อง นาฏศิลป์พื้นฐาน <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPMDP10>

ชั้นสอน

ลงมือปฏิบัติ

- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวเลียนแบบธรรมชาติ คน และสัตว์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 55

ใบกิจกรรม

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

- นักเรียนแต่ละคนผลัดกันออกมาแสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสิ่งที่สนใจจากการปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวเลียนแบบธรรมชาติ คน และสัตว์ให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งพูดถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งที่สนใจ
- ครูให้นักเรียนที่สังเกตการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัวเหมือนเพื่อนออกมาเล่าเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งนั้นให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน และให้ร่วมกันพิจารณาว่า เพราะเหตุใดเพื่อนที่สังเกตเห็นสิ่งเดียวกันจึงเห็นลักษณะการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน
- ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่า จากการเคลื่อนไหวที่ต่างกัน ขอบการเคลื่อนไหวในลักษณะใด เพราะเหตุใด

๓. การเลียนแบบธรรมชาติ

เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติในลักษณะต่าง ๆ เช่น ลมพัด ใบไม้พลิ้วไหว ฝนตก ซึ่งในทางนาฏศิลป์สามารถแสดงได้ ดังนี้

การเลียนแบบลมพัด

มือขวาดึงวง แล้วตะแคงฝ่ามือขึ้น ความสูงระดับศีรษะ มือซ้ายทำสะเอว โบกมือไปมาอย่างช้า ๆ คล้ายการเคลื่อนไหวของลม

การเลียนแบบใบไม้พลิ้วไหว

มือทั้งสองข้างตั้งขึ้น มือหนึ่งคว่ำลงมือหนึ่งหงายขึ้น โดยทำสลับกันไปมาอย่างช้า ๆ คล้ายกับใบไม้ที่กำลังพลิ้วไหวไปตามแรงลม

การเลียนแบบฝนตก

มือทั้งสองข้างจับหงายเหนือศีรษะ งอศอกเล็กน้อย สะบัดจีบ แล้วเคลื่อนไหวลงถึงระดับเอวอย่างช้า ๆ คล้ายกับฝนกำลังตก

คำถาม ขวนคิด

- หากต้องการเลียนแบบทำไถ่นักเรียนจะแสดงท่าทางอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าท่าทางใดของคนที่เลียนแบบได้ยากที่สุด เพราะเหตุใด

แนวตอบ คำถามชวนคิด

- แนวตอบ สามารถปฏิบัติได้โดยนำมือทั้ง 2 ข้าง ขึ้นมาป้องที่ปากแล้วเอียงตัวไปด้านข้าง พร้อมทั้งส่งเสียงร้อง “เอ้ก อี เอ้ก”
- แนวตอบ ท่าที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะการประกอบอาชีพต่าง ๆ เนื่องจากบางอาชีพจะมีลักษณะของการเคลื่อนไหวที่ใกล้เคียงกัน หากสังเกตและเลียนแบบได้ไม่ชัดเจน อาจทำให้ผู้ชมเกิดความสับสนได้

ข้อสอบเน้น การคิด

“อะไรเอ่ย มีสี่เท้า คลานอย่างช้า ๆ ทำหัวมึน ๆ โผล่ ๆ” จากปริศนาคำทายนี้ แสดงให้เห็นถึงลักษณะการเคลื่อนไหวของสัตว์ชนิดใด

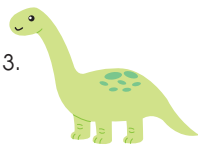
1.

2.

3.

วิเคราะห์คำตอบ แมวและไดโนเสาร์ เป็นสัตว์ที่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ด้วยการเดิน หรือวิ่งอย่างช้า ๆ หรือรวดเร็ว ซึ่งคำจากปริศนาคำทายที่ว่า “คลานอย่างช้า ๆ ทำหัวมึน ๆ โผล่ ๆ” เป็นลักษณะเด่นในการเคลื่อนไหวของเต่า ข้อ 2. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

กระบวนการปฏิบัติ

ขั้นนำ

สังเกต รับรู้

1. ครูให้นักเรียนแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวตามความคิดและจินตนาการอย่างอิสระจากคำที่ครูกำหนดให้ เช่น รัก ร้องไห้ เสียใจ
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่า จากท่าทางการเคลื่อนไหวที่นักเรียนแสดงนั้น หากต้องการให้มีความอ่อนช้อยและงดงามมากขึ้นจะแสดงท่าทางเหล่านั้นอย่างไร
3. ครูให้นักเรียนทดลองคิดออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวจากคำที่ครูกำหนดให้ (คำเดิม) ให้มีความอ่อนช้อยและงดงามมากขึ้น
4. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับท่าทางที่ออกแบบว่ามีความอ่อนช้อย งดงาม และสื่อความหมายชัดเจนตามคำที่ครูกำหนดให้หรือไม่ ท่าทางที่ออกแบบนั้นมีความงดงามอย่างไร ชอบท่าทางที่ออกแบบหรือไม่ เพราะเหตุใด

เกร็ดแฉะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยการให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- สังเกตท่าทางการเคลื่อนไหวที่เห็นตามธรรมชาติว่ามีลักษณะอย่างไร
- นำท่าทางที่เห็นเหล่านั้นมาฝึกปฏิบัติ โดยใช้ภาษาท่า
- สังเกตการนำภาษาท่ามาใช้ประกอบเพลงที่ครูเลือกมาให้ฝึกปฏิบัติ
- ฝึกปฏิบัติภาษาท่าประกอบเพลงจนสามารถแสดงภาษาท่าประกอบเพลงได้อย่างถูกต้องและสวยงาม

บทที่ ๒

ภาษาท่า

กิจกรรม นำสู่การเรียนรู้

จากภาพ ผู้แสดงใช้ภาษาท่าเพื่อต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับสิ่งใด

สาระสำคัญ

ภาษาท่าจัดเป็นทักษะพื้นฐานในการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์และละคร ซึ่งภาษาท่าเหล่านี้ถูกนำมาใช้ เพื่อสื่อความหมาย ถ่ายทอดเรื่องราว อารมณ์ และความรู้สึกของผู้แสดงไปยังผู้ชม

สื่อ

หนังสือประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย

นักเรียนควรรู้

1. ภาษาท่า การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสิ่งต่างๆ รอบตัว นอกจากจะแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการได้แล้ว ยังสามารถนำท่าทางเหล่านั้นมาปรับปรุง แก้ไขให้มีความอ่อนช้อยและงดงามมากยิ่งขึ้น ผ่านการแสดงท่าทางแบบนาฏศิลป์ไทยที่เรียกว่า “ภาษาท่า” ซึ่งภาษาท่าที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ เป็นการนำลักษณะการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ คน และสัตว์ มาคิดประดิษฐ์ให้เป็นท่าทางที่มีความงดงาม เพื่อใช้สื่อความหมายแทนคำพูด อารมณ์ และความรู้สึกต่างๆ ไปยังผู้ชม การแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ โดยใช้ภาษาท้านอกจากจะนำมาใช้ในการแสดงนาฏศิลป์แล้ว ยังสามารถนำมาใช้ประกอบกิจกรรมอื่นๆ เพื่อสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินได้ เช่น การนำภาษาท่ามาใช้ประกอบเพลงใช้ประกอบการเล่านิทาน การเล่นเกมทายคำ

กิจกรรม ทำท่าย

ให้นักเรียนนำท่าทางการเคลื่อนไหวที่สังเกตเห็นจากธรรมชาติ คน และสัตว์มาคิดออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวให้มีความอ่อนช้อยและงดงามมากขึ้นตามความคิดและจินตนาการของตนเองอย่างอิสระ จากนั้นออกมาแสดงให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งอธิบายว่าแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวของสิ่งใด เพราะเหตุใดจึงชอบการเคลื่อนไหวของสิ่งนี้ และใช้แนวคิดใดในการออกแบบท่าทางในลักษณะนี้

๑ ภาษาท่า

การแสดงละคร หรือการฟ้อนรำประเภทต่าง ๆ มักมีการทำท่าทางประกอบที่เรียกว่า “ภาษาท่า” เพื่อใช้ในการบอกอารมณ์ ความรู้สึก หรือการกระทำของตัวละครแทนการใช้คำพูด

ภาษาท่าที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย เป็นภาษาท่าที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์ และมีการปรับปรุงท่าทางให้ดูอ่อนช้อย งดงามยิ่งขึ้น โดยใช้การย่อท่าเบื้องต้นเข้ามาผสมผสาน เช่น ยิ้ม ร้องไห้ ดีใจ เรียก อาย

ทำยิ้ม

ทำอาย

ทำร้องไห้

นางสาวณัฏฐพร นพคุณ
ผู้จัดทำ

ขั้นนำ

สังเกต รับรู้

- ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า ท่าทางที่นักเรียนแสดงออกมานั้น สามารถนำมาคิดสร้างสรรค์ให้เป็นท่าทางที่มีความอ่อนช้อยและงดงามขึ้นได้ผ่านการใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ซึ่งภาษาท่านั้นเกิดจากการที่มนุษย์ได้นำความงามที่เห็นตามธรรมชาติมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการคิดประดิษฐ์ท่าทางการเคลื่อนไหว เพื่อนำมาใช้ในการสื่อความหมายแทนคำพูด
- ครูเปิดคลิปวิดีโอการปฏิบัติภาษาท่าให้นักเรียนชม จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับท่าทางดังกล่าวว่ามีความอ่อนช้อยและงดงามอย่างไร ท่าทางเหล่านั้นมีความงดงามหรือไม่ ชอบท่าทางใด เพราะเหตุใด
- นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับภาษาท่าจากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 57-58 จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิริยาท่าทางต่างๆ ที่แสดงออกมาเป็นภาษาท่า พร้อมยกตัวอย่างประกอบนอกเหนือจากในหนังสือเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

เกร็ดแะครู

ครูอาจยกตัวอย่างการปฏิบัติภาษาท่า โดยใช้ท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างง่าย ๆ ก่อน เช่น การเคลื่อนไหวในธรรมชาติ คน และสัตว์ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในชั้นพื้นฐาน เช่น ลมพัด ยืน นกบิน ม้าวิ่ง ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานในการฝึกปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

ข้อสอบเน้น การคิด

“หนูนาใช้ภาษาท่าแสดงท่ารัก” จากข้อความนี้ หนูนาแสดงท่าทางอย่างไร

1.

2.

3.

วิเคราะห์คำตอบ การใช้ภาษาท่าเพื่อสื่อความหมายถึงความรัก ผู้แสดงจะใช้มือทั้ง 2 ข้างประสานกันแล้ววางทาบไว้ที่อก ข้อ 1. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง)

สื่อ Digital

PowerPoint

อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาท่า โดยใช้สื่อ PowerPoint เรื่อง นาฏศิลป์พื้นฐาน <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPMDP10>

ชั้นสอน

ทำตามแบบ

1. ครูให้นักเรียนแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวตามความคิดและจินตนาการอย่างอิสระจากคำที่ครูกำหนดให้ คือ ยิ้ม อาย ร้องไห้ ปฏิเสธ เรียก ยืน โกรธ
2. ครูสาธิตการปฏิบัติภาษาท่าในท่าต่างๆ ให้นักเรียนชมทีละท่าและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม โดยครูจะเป็นผู้คอยชี้แนะความถูกต้องให้นักเรียน

ทำเองโดยไม่มีแบบ

3. ครูให้นักเรียนแต่ละคนผลัดกันออกมาสาธิตการปฏิบัติภาษาท่าในท่าต่างๆ ให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน ครูและเพื่อนจะร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่านักเรียนสามารถปฏิบัติภาษาท่าได้ถูกต้องและงดงามหรือไม่ มีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงและแก้ไข พร้อมทั้งให้นักเรียนบอกว่าชอบท่าใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

กิริยาท่าทางต่าง ๆ ที่แสดงออกมาเป็นภาษาท่าแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

๑) ใช้แทนคำพูด เช่น ตอบรับ ปฏิเสธ สั่ง เรียก

๒) แสดงกิริยาอาการ เช่น ยืน นั่ง เดิน ไป

๓) แสดงอารมณ์ เช่น รัก โกรธ ดีใจ เศร้า

ทำปฏิเสธ

ทำเรียก

ทำยืน

ทำโกรธ

คำถามชวนคิด

- ๑ ภาษาท่าในการแสดงนาฏศิลป์มีความแตกต่างจากภาษาท่าตามธรรมชาติอย่างไร
- ๒ การแสดงนาฏศิลป์ไทยจำเป็นต้องใช้ภาษาท่าหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ๓ เพราะเหตุใดในการแสดงอารมณ์ด้วยภาษาท่า จึงต้องแสดงสีหน้า แววตาประกอบ

เกร็ดแะครู

ครูควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้ ไม่ควร มุ่งเน้นที่ความงดงามของภาษาท่าที่ฝึกปฏิบัติ เป็นหลัก แต่ควรเน้นให้นักเรียนเข้าใจว่าหาก ต้องการแสดงท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหว ในลักษณะต่างๆ โดยใช้ภาษาท่านั้น ท่าทางที่ แสดงออกมาจะต้องสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

แนวตอบ คำถามชวนคิด

1. แนวตอบ ภาษาท่าในการแสดงนาฏศิลป์จะมีความประณีต อ่อนช้อย และงดงามมากกว่าภาษาท่าตามธรรมชาติ
2. แนวตอบ จำเป็นต้องใช้ภาษาท่า เพราะการแสดงนาฏศิลป์ไทยจะเน้น การแสดงออกด้วยท่วงท่าลีลาการเคลื่อนไหวทั้งงดงาม เพื่อสื่อความหมาย อารมณ์ และความรู้สึกต่างๆ ไปยังผู้ชม
3. แนวตอบ เพราะผู้ชมการแสดงอาจเกิดความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนว่าผู้แสดง ต้องการสื่อถึงอารมณ์และความรู้สึกใด ดังนั้น ในการปฏิบัติภาษาท่า ที่แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ จึงต้องแสดงสีหน้าและแววตา ให้สอดคล้องกับภาษาท่าที่แสดงด้วย เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น และจะได้ดูสมบทบาท

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับภาษาท่า

1. เป็นท่าทางที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติ
2. นำมาใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ได้เพียงอย่างเดียว
3. นิยมนำมาใช้สื่อความหมายแทนคำพูดในการแสดงนาฏศิลป์

วิเคราะห์คำตอบ ภาษาท่าเป็นการนำท่าทางที่เห็นตามธรรมชาติ มาดัดแปลงให้เกิดความอ่อนช้อย งดงาม นิยมนำมาใช้ในการสื่อ ความหมายแทนคำพูด อารมณ์ และความรู้สึกในการแสดงนาฏศิลป์ นอกจากนี้ ยังสามารถนำมาใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้ตามความ เหมาะสม เช่น นำมาใช้เป็นท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบเพลงที่ สนใจ ดังนั้น คำตอบในข้อ 2. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

๒ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง^๑

การเคลื่อนไหวประกอบเพลงเป็นการแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวให้เข้ากับจังหวะและความหมายของเพลง ซึ่งนักเรียนอาจเริ่มฝึกจากท่าง่าย ๆ ดังนี้

ตัวอย่าง

การเคลื่อนไหวประกอบเพลง

เพลงกา

เนื้อร้อง-ทำนอง บัณฑิต บุญยาคม

กา กา กา	(แสดงท่าปรบมือ)
บินร้อง กา กา	(แสดงท่านกบิน)
ออกไปหากิน	(แสดงท่านกบิน)
เข้ารูที่รังไปสิน (ซ้ำ)	(แสดงท่าปรบมือ)
ออกไปหากิน	(แสดงท่านกบิน)
บินร้อง กา กา	(แสดงท่านกบิน)

การแสดงท่าทางประกอบเพลงกา^๒ ท่าประกอบ ๒ ท่า คือ ท่าปรบมือและท่านกบิน สลับกัน

ตัวอย่าง

การเคลื่อนไหวประกอบเพลง

เพลงม้าวิ่ง

เนื้อร้อง-ทำนอง บัณฑิต บุญยาคม

ม้าวิ่งกับ กับ
เดียวเดียวลัดดาเราไป
ม้าวิ่งเร็วไว
เร็วทันใจควมกับ กับ กับ
ม้าวิ่งเร็วรี
ดูซีหายไป ริ่งไว ควมกับ กับ กับ

ท่ามือหลวม ๆ ซึ่งหมายถึง ขาหน้าของม้าที่ยกขึ้น ยกขาข้างหนึ่งขึ้นพร้อมกันงอเข่า ในขณะที่ร้องเพลงม้าวิ่งให้ทำท่าควมม้าไปด้วย โดยการวิ่งกระโดดสลับเท้าซ้ายและเท้าขวาไปข้างหน้าให้เข้ากับจังหวะเพลง

นักเรียนใช้วิธีหาท่าประกอบเพลงตามจินตนาการของตนเอง

ขั้นสอน

ทำตามแบบ

- ครูเปิดคลิปวิดีโอการเคลื่อนไหวประกอบเพลงกา เพลงม้าวิ่ง หรือเพลงปลาให้นักเรียนชม จากนั้นให้นักเรียนเลือก 1 เพลง ว่าอยากฝึกปฏิบัติเพลงใดศึกษาเนื้อเพลงและท่าทางที่ใช้จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 59-60
- นักเรียนแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการเคลื่อนไหวประกอบเพลงที่เลือก
- ครูสาธิตการฝึกปฏิบัติการเคลื่อนไหวประกอบเพลงที่เลือกให้นักเรียนดูทีละท่อนและให้ฝึกปฏิบัติตามทีละท่า
- แต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติการเคลื่อนไหวประกอบเพลงที่เลือกทีละท่อนด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ

ทำเองโดยไม่มีแบบ

- แต่ละกลุ่มแสดงการเคลื่อนไหวประกอบเพลงที่เลือกให้ครูชมหน้าชั้นเรียน ครูจะสังเกตว่านักเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและสวยงามหรือไม่ พร้อมทั้งให้นักเรียนแต่ละคนบอกสิ่งที่ชอบจากการเข้าร่วมแสดงท่าทางประกอบเพลง

เกร็ดแะครู

ครูควรเน้นย้ำเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันว่า นักเรียนสามารถนำท่าทางการเคลื่อนไหวที่เห็นตามธรรมชาติมาคิดสร้างสรรค์ให้เป็นท่าทางการเคลื่อนไหวที่มีความอ่อนช้อย งดงาม และนำมาใช้ประกอบเพลงตามความสนใจ เพื่อสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินได้

กิจกรรม ทำท่าย

ให้นักเรียนคิดออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบเพลงกา เพลงม้าวิ่ง หรือเพลงปลาตามความสนใจเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับเนื้อเพลง จากนั้นออกมาแสดงให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน โดยครูและเพื่อนจะร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าท่าทางที่นำมาใช้ประกอบเพลงนั้นเหมาะสมหรือไม่ ท่าทางเหล่านั้นมีความงดงามอย่างไร และถ้าจะให้ดีกว่านี้ควรแสดงท่าทางอย่างไร

นักเรียนควรรู้

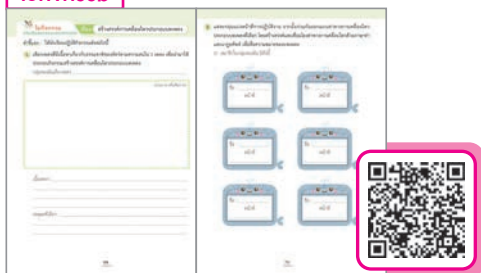
- การเคลื่อนไหวประกอบเพลง** เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้แสดงท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการของตนเอง โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง (เนื้อเพลง) ทำนอง จังหวะ และดนตรีมาประกอบในการเคลื่อนไหว เพื่อสื่อความหมายตามเนื้อเพลง จัดเป็นการแสดงออกทางศิลปะอย่างสร้างสรรค์ที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการในด้านต่างๆ ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
- ท่านกบิน** การนำท่าทางการเคลื่อนไหวของนกที่เห็นตามธรรมชาติมาคิดประดิษฐ์ให้เป็นท่าทางที่มีความอ่อนช้อย งดงามผ่านการแสดงออกด้วยภาษาท่า สามารถปฏิบัติได้โดยทางแขนทั้ง 2 ข้างออก ตั้งฝ่ามือขึ้น งอศอกเล็กน้อย หักข้อมือขึ้นและลง (ทำสลับกันไปมา) ในขณะที่ร้องเพลงให้ทำท่าบินโดยหักข้อมือขึ้นลงตามจังหวะเพลง ซอยเท้า และยืดยุบตัว

ชั้นสอน

ฝึกให้ชำนาญ

- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง หรือกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 60-61

ใบกิจกรรม

- แต่ละกลุ่มผลัดกันออกมานำเสนอผลงาน ให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน โดยเพื่อนกลุ่มอื่น จะร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่ากลุ่มของ นักเรียนแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบ เพลงที่เลือกได้สอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อหา ของเพลงที่ต้องการสื่อหรือไม่ ท่าทางที่ ออกแบบมานั้นมีความสวยงามอย่างไร ชอบ ท่าทางที่เพื่อนออกแบบมาหรือไม่ เพราะ เหตุใด
- ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วย การเรียนรู้ที่ 4 นาฏศิลป์พื้นฐาน

ชั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับ การนำภาษาท่ามาประกอบเพลง

ตัวอย่าง

การเคลื่อนไหว ประกอบเพลง

เพลงปลา

เนื้อร้อง-ทำนอง เบญจา แสงมลิ

ในสระใหญ่

แลไปเห็นปลา

สีทองโอ้อ่า

ตาสดใส ครีบกางหางโบกว่องไว

โลดไล่ เล่นน้ำต๋าลง

มือทั้งสองข้าง ประกบกันในลักษณะท่าไหว้ ความ สูงระดับหน้าอก ยื่นมือที่ประกบกันไปด้านหน้า จนสุดแขน สายมือไปมาอย่างช้า ๆ พร้อมกับเดิน เคลื่อนที่ไปข้างหน้าตามจังหวะเพลง

คำถามชวนคิด

- การเคลื่อนไหวประกอบเพลง ต้องคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
- การทำท่าประกอบเพลงปลา สามารถทำท่าแบบอื่นได้อีกหรือไม่ ทำอย่างไร
- หากมีการเคลื่อนไหวประกอบเพลงเป็นหมู่ ควรคำนึงถึงสิ่งใดมากที่สุด

กิจกรรม

การเรียนรู้ Active Learning

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

✓ ความสามารถด้าน	✓ การสื่อสาร
✓ การคิด	○ การแก้ปัญหา
✓ การใช้ทักษะชีวิต	○ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

- แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติภาษาท่าตามที่ได้เรียนมา จากนั้นออกมาสาธิตการปฏิบัติภาษาท่าให้เพื่อนชม หน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนกลุ่มอื่นร่วมกันแสดงความคิดเห็นและประเมินผล

ภาษาท่าใช้แทนคำพูด

- ๑) ตอบรับ   ๒) ปฏิเสธ   ๓) สั่ง   ๔) เรียก

นักเรียนอยู่แถวหน้าห้องเรียน

แนวตอบ คำถามชวนคิด

- แนวตอบ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง ผู้แสดงจะต้องคำนึงถึงเรื่องของ จังหวะและความหมายของเพลงเป็นหลัก เพราะหากเคลื่อนไหวไม่ สอดคล้องกับจังหวะและความหมายของเพลงแล้ว จะทำให้การแสดง ดูไม่สวยงาม
- แนวตอบ สามารถปฏิบัติด้วยท่าทางแบบอื่นได้ เช่น ใช้มือซ้ายยื่นออกไป ทางด้านหน้าความสูงระดับเอว และยื่นมือขวาไปด้านหลัง โดยแบมือ ตั้งขึ้นแล้วสับมือไปมาอย่างช้า ๆ
- แนวตอบ การเคลื่อนไหวประกอบเพลงเป็นหมู่ ผู้แสดงจะต้องคำนึงถึง ความพร้อมเพรียงเป็นหลัก เพราะจะทำให้การแสดงมีความสวยงาม และน่าชมยิ่งขึ้น

ข้อสอบเน้น การคิด

“เข้าใจทั้งร้องไปสิ้น” จากข้อความนี้ ควรแสดงท่าทางอย่างไร

- กางแขนแล้วหักข้อมือขึ้นลงสลับกัน
- ประกบมือทั้ง 2 ข้าง แล้วยื่นไปด้านหน้า
- กำมือทั้ง 2 ข้าง หลวม ๆ พร้อมทั้งยกขาขึ้น

วิเคราะห์คำตอบ จากข้อความ “เข้าใจทั้งร้องไปสิ้น” ในที่นี้หมายถึง สัตว์ที่อาศัยอยู่ในรังก็คือ “นก” การแสดงท่าทางการเคลื่อนไหว เลียบแบบนกสามารถทำได้โดยกางแขนทั้ง 2 ข้าง แล้วงอศอกลง เล็กน้อย พร้อมทั้งหักข้อมือขึ้นและลงสลับกันอย่างช้า ๆ ข้อ 1. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

ภาษาท่าแสดงกิริยาอาการ

๑) ยืน ๒) นั่ง ๓) เดิน ๔) ไป

ภาษาท่าแสดงอารมณ์

๑) รัก ๒) โกรธ ๓) ดีใจ ๔) เศร้า

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	ดี 😊	พอใช้ 😊	ควรปรับปรุง 😊
๑)			
๒)			
๓)			
๔)			
๕)			

๒. แบ่งกลุ่ม เลือกเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์ตามความสนใจ ๑ เพลง จากนั้นร่วมกัน ออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบเพลงที่เลือก โดยสร้างสรรค์และเชื่อมโยงท่าทางการเคลื่อนไหวด้วยภาษาท่าและนาฏยศัพท์ แล้วออกมาแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบเพลงให้เพื่อน ชมหน้าชั้นเรียน พูดอธิบายเกี่ยวกับผลงานของกลุ่มในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วแสดงความคิดเห็น ต่อการแสดงของกลุ่มเพื่อนที่สนใจ ๑ กลุ่ม
- แสดงท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบเพลงใด
  - เพราะเหตุใดจึงแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบเพลงนี้
  - เพลงนี้ต้องการสื่อความหมาย หรือถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งใด
  - แนวคิดในการออกแบบท่าทางประกอบเพลงนี้คือสิ่งใด
  - เพราะเหตุใดจึงออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้

คำถาม

บูรณาการสู่ชีวิต

- ๑ ภาษาท่ามีความสำคัญต่อการแสดงนาฏศิลป์ไทยอย่างไร
- ๒ นักเรียนคิดว่าความงดงามของภาษาท่าในการแสดงนาฏศิลป์อยู่ที่สิ่งใด เพราะเหตุใด
- ๓ หากนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติภาษาท่าได้ จะส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติการแสดงนาฏศิลป์ไทยหรือไม่ อย่างไร

ขั้นประเมิน

1. ครูตรวจใบกิจกรรมการสร้างสรรค์การเคลื่อนไหว ประกอบเพลง หรือใบกิจกรรมการเรียนรู้สู่ Active Learning
2. ครูตรวจแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นาฏศิลป์พื้นฐาน
3. ครูตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน จากการตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น ร่วมกันในห้องเรียน
4. ครูประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การนำเสนอผลงาน และการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. ครูประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรมและประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์จากแบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบประเมิน

ชื่อ-นามสกุล	ชื่อ-สกุล	ชื่อ-นามสกุล	ชื่อ-สกุล	ชื่อ-นามสกุล	ชื่อ-สกุล	ชื่อ-นามสกุล	ชื่อ-สกุล	ชื่อ-นามสกุล	ชื่อ-สกุล

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดคือประโยชน์ที่ได้รับจากการเคลื่อนไหวประกอบเพลง

1. ร้องเพลงเพราะขึ้น
2. ร่างกายแข็งแรง
3. มีเพื่อนมาก

วิเคราะห์คำตอบ การเคลื่อนไหวประกอบเพลงจะได้รับประโยชน์หลายประการ เช่น เสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย ช่วยให้ร่างกายกล้ามเนื้อ และกระดูกแข็งแรง มีการทรงตัวที่ดี ข้อ 2. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง)

แนวตอบ คำถามบูรณาการสู่ชีวิต

1. แนวตอบ ภาษาท่ามีความสำคัญต่อการแสดงนาฏศิลป์ไทย เนื่องจากเป็นการแสดงท่าทางเพื่อสื่อความหมายแทนคำพูด อารมณ์ และความรู้สึก เพราะการแสดงนาฏศิลป์ไทยบางประเภทผู้แสดงไม่สามารถสื่อสารผ่านคำพูดได้ จึงจำเป็นต้องใช้ภาษาท่าในการสื่อความหมายแทน
2. แนวตอบ ความงดงามของภาษาท่าจะอยู่ที่การออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวที่มีความอ่อนช้อย โดยท่าทางเหล่านั้นจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่าผู้แสดงกำลังสื่อถึงสิ่งใด
3. แนวตอบ ส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติการแสดงนาฏศิลป์ไทย เนื่องจากภาษาท่าเป็นพื้นฐานที่นำมาใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ หากไม่สามารถปฏิบัติได้ อาจทำให้การสื่อสารผ่านการแสดงขาดความชัดเจน

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการการเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
แผนฯ ที่ 1 การละเล่น ของเด็กไทย 5 ชั่วโมง	<ol style="list-style-type: none"> บอกคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของการละเล่นของเด็กไทยได้ (K) จำแนกความแตกต่างของการละเล่นของเด็กไทยในแต่ละการละเล่นได้ (K) เล่นการละเล่นของเด็กไทยได้ถูกต้องตามวิธีการ และกฎกติกาการเล่น โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในขณะที่เล่นเป็นหลัก (K, S, A) อธิบายวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่นการละเล่นของเด็กไทยได้อย่างถูกต้อง (K) เห็นคุณค่าและความสำคัญของการละเล่นของเด็กไทยที่จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ (A) บอกสิ่งที่ชอบจากการดูและการเล่นการละเล่นของเด็กไทยได้ (A)	<ol style="list-style-type: none"> สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้<ol style="list-style-type: none"> พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้<ol style="list-style-type: none"> จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดลำดับ ความสำคัญของข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้<ol style="list-style-type: none"> ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	กระบวนการ ความรู้ ความเข้าใจ	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน - ตรวจใบงานที่ 5.1 เรื่องรูปแบบการละเล่นของเด็กไทย - ตรวจใบกิจกรรมการละเล่นของเด็กไทย - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - สังเกตจากการนำเสนอผลงาน - ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม - ประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 - คลิปวิดีโอการแสดงนาฏศิลป์ไทย - ภาพการละเล่นของเด็กไทย - คลิปวิดีโอการละเล่นของเด็กไทย - คลิปเสียงประกอบการเล่นของเด็กไทย - PowerPoint เรื่องกิจกรรมนาฏศิลป์ - Smart Infographic เรื่อง การละเล่นของเด็กไทย - แบบทดสอบก่อนเรียน - ใบงานที่ 5.1 เรื่องรูปแบบการละเล่นของเด็กไทย - ใบกิจกรรมการละเล่นของเด็กไทย

แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
แผนฯ ที่ 2 การชม การแสดง นาฏศิลป์ไทย 4 ชั่วโมง	1. อธิบายหลักการปฏิบัติตนในการเป็นผู้ชมที่ดีได้ (K) 2. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในขณะชมการแสดงอย่างมีมารยาท (S, A) 3. อธิบายการแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละประเภทได้ (K) 4. จำแนกความแตกต่างของการแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละประเภทได้ (K) 5. บอกสิ่งที่ชอบจากการชมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้ (A) 6. เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์ไทยที่จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ (A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบความรู้ (5Es Instructional Model)	- ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน - ตรวจใบงานที่ 5.2 เรื่องประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทย - ตรวจใบกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทย - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - สังเกตจากการนำเสนอผลงาน - ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม - ประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 - บัตรภาพการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทต่าง ๆ - คลิปวิดีโอการแสดงนาฏศิลป์ไทย - คลิปวิดีโอการปฏิบัติตนในการเป็นผู้ชมที่ดี - PowerPoint เรื่องนาฏศิลป์พื้นฐาน - แบบทดสอบหลังเรียน - ใบงานที่ 5.2 เรื่องประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทย - ใบกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทย

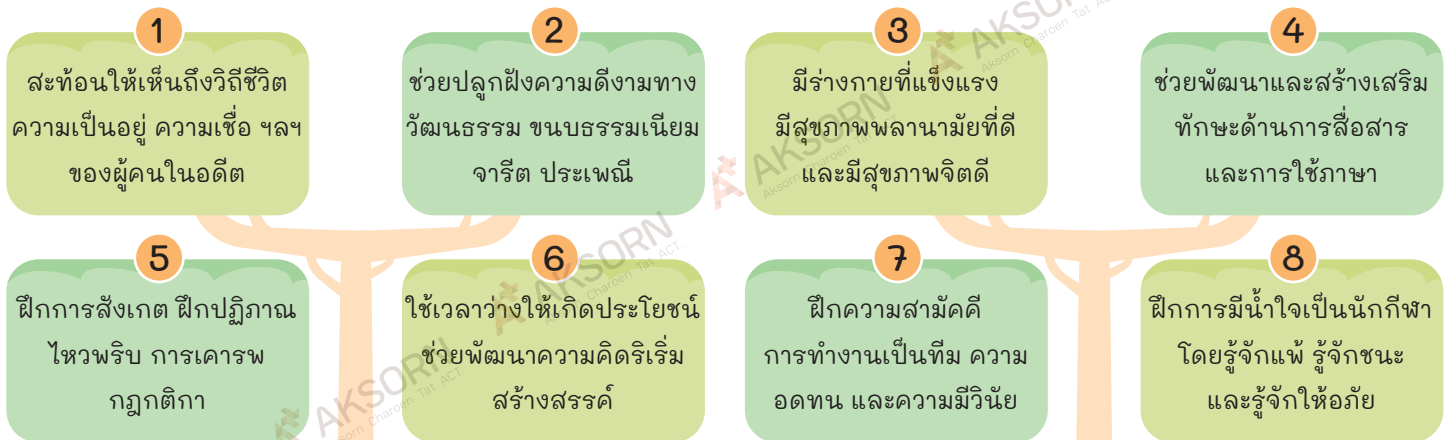

สาระสำคัญสำหรับครู

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กิจกรรมนาฏศิลป์

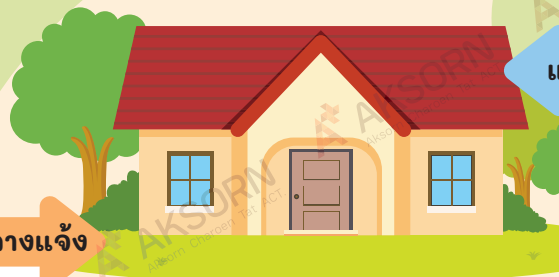
การเล่นของเด็กไทย

การเล่นของเด็กไทยจัดเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายในรูปแบบหนึ่งที่ยิมนำมาใช้เป็นกิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็ก การเล่นของเด็กไทยเป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินของเด็กไทยในอดีต ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญ ดังนี้

ลักษณะการเล่นของเด็กไทย แบ่งได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะแบ่งจาก สถานที่เล่น จำนวนผู้เล่น เพลง หรืออุปกรณ์ ที่ใช้ประกอบการเล่น

ตัวอย่าง การแบ่งลักษณะการเล่นของเด็กไทยจากสถานที่

แบบกลางแจ้ง

- + เล่นในบริเวณที่โล่งกว้าง ที่สะอาดและปลอดภัย
- + เหมาะสำหรับการเล่นที่ต้อง ใช้พื้นที่บริเวณกว้าง
- + เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร ตีจับ โพงพาง งูกินหาง กาปักไข่

แบบในร่ม

- + การเล่นในบริเวณอาคาร หรือบ้านเรือนที่สะอาดและ ปลอดภัย
- + เหมาะสำหรับการเล่น ที่ไม่ต้องใช้พื้นที่มาก
- + เช่น แมงมุม จ้ำจี้ หมากเก็บ อีตัก จับปูด้ายปูนา เสือกินวัว

นอกจากนี้ ยังมีการเล่นที่สามารถเล่นแบบกลางแจ้ง หรือเล่นแบบในร่มได้ เช่น ลิงชิงหลัก แข่งเรือคน ปิดตาตีหม้อ เป่ายิงฉุบ

การชมการแสดงนาฏศิลป์และนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะการแสดงที่มีความอ่อนช้อย งดงาม จัดเป็นศิลปะการแสดงประจำชาติที่ควรค่าแก่การรักษาให้คงอยู่สืบไป

การแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละประเภท
จะมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนี้

รำ

อวดฝีมือในการรำ
(รำเดี่ยว) การสอดประสาน
กันของท่ารำ (รำคู่)

ระบำ

เน้นความพร้อมเพรียง
ในการรำ การแปรแถวที่
หลากหลาย

ฟ้อน

อ่อนช้อย เชื่องช้า
(ภาคเหนือ)
รวดเร็ว กระฉับกระเฉง
(ภาคอีสาน)

เมื่อเราไปชมการแสดง ไม่ว่าจะเป็น
การแสดงประเภทใด เราควร
ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เช่น

ชมอย่างตั้งใจ

แต่งกายอย่างสุภาพ

ไม่พูดคุยเสียงดัง

งดรับประทานอาหาร

อ่านเอกสารการแสดง

ปรบมือให้เกียรติผู้แสดง

ไม่เล่นหยอกล้อกัน

ไปถึงก่อนการแสดงเริ่ม

นอกจากนี้ ในขณะที่ชมการแสดง เราไม่ควรถ่ายภาพ หรือบันทึกภาพการแสดง รวมถึงการนำภาพของบุคคลอื่นไปใช้ โดยไม่ได้รับอนุญาต เพราะจะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์และเป็นการปฏิบัติที่ผิดกฎหมายได้

กระบวนการความรู้ความเข้าใจ

ขั้นนำ

การสังเกต ตระหนัก

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กิจกรรมนาฏศิลป์
2. ให้นักเรียนดูภาพหน้าหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 62
3. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่า จากภาพ คิดว่าการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้มีความงดงามหรือไม่ ชอบการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้หรือไม่ อยากฝึกการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า จากภาพ เป็นการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย ซึ่งจะมีลีลาท่าทางในการเคลื่อนไหวที่อ่อนช้อย งดงาม แตกต่างไปจากการเคลื่อนไหวในลักษณะอื่นๆ ซึ่งท่าทางบางท่าเกิดจากการนำความงามของการเคลื่อนไหวในธรรมชาติมาดัดแปลงและคิดประดิษฐ์ให้เป็นท่ารำ เพื่อนำมาใช้ในการสื่อความหมายต่างๆ
5. ครูเปิดคลิปวิดีโอการแสดงนาฏศิลป์ไทยให้นักเรียนชม และชวนสนทนาเกี่ยวกับความงามที่สังเกตเห็นจากการเคลื่อนไหว พร้อมทั้งให้ร่วมกันตอบว่าชื่นชอบลักษณะการเคลื่อนไหวของการแสดงนาฏศิลป์ไทยหรือไม่ อย่างไร

เกร็ดแฉะครู

ครูอาจนำคลิปวิดีโอการแสดงนาฏศิลป์ไทยในหลากหลายประเภทยาให้นักเรียนชม เพื่อให้ นักเรียนได้เห็นการเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ ทั้งการเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ เช่น การพ่อน การเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว เช่น การเซ็ง ซึ่งล้วนมีความงามของการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกันไป

กิจกรรมนาฏศิลป์

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นี้ ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถต่อไปนี้

๑. บอกสิ่งที่ตนเองชอบจากการดู หรือร่วมการแสดงได้ (มฐ. ศ ๓.๑ ป.๑/๓)

๒. ระบุและเล่นการละเล่นของเด็กไทยได้ (มฐ. ศ ๓.๒ ป.๑/๑)

บอกสิ่งที่ตนเองชอบในการแสดงนาฏศิลป์ได้ (มฐ. ศ ๓.๒ ป.๑/๒)

นักเรียนต้องได้แสดงนาฏศิลป์อย่างสวยงาม
เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้

เป้าหมาย การเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนทราบว่ากิจกรรมที่ช่วยสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายกิจกรรม บางกิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึงศิลปะทางวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ เช่น การละเล่นของเด็กไทย การแสดงนาฏศิลป์ไทย ซึ่งกิจกรรมที่ดังกล่าวนี้นักเรียนเริ่มได้รับความนิยมน้อยลง เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

กิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้จึงเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติผ่านการละเล่นของเด็กไทยอย่างง่าย ๆ ตามความสนใจ รวมถึงรู้จักชื่นชมความงามของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ทราบถึงวิธีการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในการชมการแสดง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยปลูกฝังให้เกิดการอนุรักษ์มองเห็นคุณค่าและความสำคัญ จนสามารถต่อยอดไปถึงการรักษาและสืบทอดต่อไปได้

บทที่

๑

การละเล่นของเด็กไทย

กิจกรรม นำสู่การเรียนรู้

จากภาพ เป็นการละเล่นใด
นักเรียนเล่นการละเล่นนี้ได้หรือไม่

สาระสำคัญ

การละเล่นของเด็กไทยเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ในด้านความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ขั้นนำ

การสังเกต ตระหนัก

- ครูนำภาพการละเล่นของเด็กไทยมาให้ นักเรียนดู
  - ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของ นักเรียนว่า จากภาพ เป็นการละเล่นใด เคยเห็น หรือเคยเล่นการละเล่นนี้หรือไม่
- ในกรณีที่มีนักเรียนเคยเล่นการละเล่นนี้ ครู อาจให้นักเรียนออกมาสาธิตวิธีการเล่นให้เพื่อน ชมหน้าชั้นเรียน หากไม่มีนักเรียนคนใดเคยเล่น ครูควรเปิดคลิปวิดีโอการละเล่นของเด็กไทยให้ นักเรียนชม พร้อมทั้งให้นักเรียนร่วมกันแสดง ความคิดเห็นว่าเมื่อชมการละเล่นนี้เกิดความรู้สึก อย่างไร ชื่นชอบและอยากเล่นการละเล่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เกร็ดแะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยการให้ นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- สังเกตวิธีการเล่นการละเล่นของเด็กไทย ที่ครูและเพื่อนสาธิตให้ชม
  - ทดลองเล่นการละเล่นของเด็กไทยตาม ตัวอย่างที่ครูสาธิต
  - เล่นการละเล่นของเด็กไทยตามความ สนใจ พร้อมทั้งสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวิธี การเล่นและกฎกติกาการเล่น
  - สาธิตการเล่นการละเล่นของเด็กไทยที่ เลือกให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียนได้ถูกต้อง ตามวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่น
- จนสามารถนำการละเล่นของเด็กไทยชนิด อื่นๆ มาเล่นได้อย่างสนุกสนานและปลอดภัย

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดจัดเป็นการละเล่นของเด็กไทย

วิเคราะห์คำตอบ การละเล่นของเด็กไทยเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้าง ความสนุกสนาน เพลิดเพลินให้กับเด็กในอดีต จากภาพ ข้อ 1. และข้อ 2. เป็นการละเล่นของเด็กในยุคปัจจุบัน ได้แก่ การเล่นเกม คอมพิวเตอร์และการเล่นตัวต่อ ส่วนภาพข้อ 3. เป็นการละเล่นขี้ม้า ก้านกล้วย ซึ่งเป็นการละเล่นของเด็กไทยในอดีต ข้อ 3. จึงเป็นคำตอบ ที่ถูกต้อง

นักเรียนควรรู้

- การละเล่น ในการนำการละเล่นของเด็กไทยมาใช้เป็นกิจกรรมเพื่อสร้าง ความสนุกสนาน เพลิดเพลินนั้น ควรเริ่มต้นจากปลูกฝังให้เห็นถึงคุณค่าและความ สำคัญของการละเล่นของเด็กไทย ซึ่งเป็นการละเล่นที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพวิถี ชีวิตความเป็นอยู่และการเล่นที่นิยมของเด็กไทยในอดีต ซึ่งการละเล่นต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมถึงการใช้ภาษาในการสื่อสาร ส่งเสริมความสามัคคี ปลูกฝังให้รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักให้อภัย ทั้งยังช่วยปลูกฝัง การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบต่อไปด้วย

ขั้นนำ

การสังเกต ภาระหนัก

8. ครูเล่าประสบการณ์ของตนเองที่เคยชม หรือเคยเล่นการละเล่นของเด็กไทยให้นักเรียนฟัง จากนั้นครูขออาสาสมัครนักเรียนที่มีประสบการณ์เคยชม หรือเคยเล่นการละเล่นของเด็กไทยออกมาเล่าให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งอธิบายว่าชื่นชอบการละเล่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
9. ครูนำภาพการละเล่นของเด็กไทยหลากหลาย การละเล่นมาให้ให้นักเรียนดู และให้ร่วมกันบอกชื่อการละเล่นดังกล่าว
10. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการเล่นการละเล่นของเด็กไทยจากภาพที่ครูนำมาให้ชม โดยครูจะอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่นให้นักเรียนเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

เกร็ดแฉะครู

ครูควรอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นการละเล่นของเด็กไทยให้นักเรียนฟังว่า การละเล่นของเด็กไทยนอกจากทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินแล้ว ยังมีประโยชน์อีกหลายประการ เช่น ช่วยฝึกทักษะการทรงตัว ให้มั่นคง คล่องแคล่ว ว่องไว ฝึกการทำงานของกล้ามเนื้อให้สัมพันธ์กับสายตา ฝึกการคิด การใช้ปฏิภาณไหวพริบ ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ การรู้จักเสียสละและให้อภัย ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นการละเล่นของเด็กไทยเพิ่มมากขึ้น

การละเล่นของเด็กไทย

การละเล่นของเด็กไทยมีหลายอย่าง ซึ่งให้ประโยชน์ทั้งในด้านความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และมีส่วนช่วยให้ร่างกายแข็งแรง อีกทั้งยังแสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เราจึงควรช่วยกันส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ โดยการละเล่นเด็กไทยที่นักเรียนควรรู้จักมีอยู่หลากหลายการละเล่น เช่น

เดินกะลา

เดินกะลาเป็นการละเล่นของเด็กไทยอย่างหนึ่งที่ช่วยฝึกทักษะการเคลื่อนไหว

อุปกรณ์ คือ กะลามะพร้าว ๒ ซีก โดยนำมาร้อยเชือกและผูกเข้าไว้ด้วยกัน

วิธีเล่น ผู้เล่นจะต้องเดินแข่งกัน โดยยืนอยู่บนกะลาทั้ง ๒ ซีก และมือถือเชือกดึงเอาไว้ ใครเดินได้เร็วและไม่ล้มถือเป็นผู้ชนะ

▲ การเล่นเกมเดินกะลา ช่วยฝึกการทรงตัวและการทำงานของร่างกายให้สัมพันธ์กัน

หมากเก็บ

หมากเก็บเป็นการละเล่นของเด็กไทยอย่างหนึ่งที่ช่วยฝึกทักษะการใช้มือกับสายตา

อุปกรณ์ คือ ก้อนหินขนาดพอเหมาะ ๕ ก้อน

วิธีเล่น ผู้เล่นเก็บก้อนหินตามกฎกติกาที่กำหนด โดยให้เก็บทีละ ๑ ทีละ ๒ ทีละ ๓ ทีละ ๔ และเก็บทั้งหมด ๕ ก้อน

▲ การเล่นเกมหมากเก็บ ช่วยฝึกทักษะการใช้มือกับสายตา

สื่อ Digital

PowerPoint

อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการละเล่นของเด็กไทย โดยใช้สื่อ PowerPoint เรื่อง กิจกรรมนาฏศิลป์ <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPMPDP10>

ข้อสอบเน้น การคิด

การละเล่นของเด็กไทยสะท้อนความเป็นไทย ยกเว้น ข้อใด

1. ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้
2. ภาพของเด็กไทยในอดีต
3. วิถีชีวิตของผู้คนในอดีต

วิเคราะห์คำตอบ การละเล่นของเด็กไทยสะท้อนให้เห็นถึงภาพของเด็กไทยในอดีตผ่านการละเล่นในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งการละเล่นล้วนเป็นวิถีชีวิตของเด็กไทยในยุคหนึ่งๆ การละเล่นบางอย่างสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ของผู้คนในอดีตได้อย่างชัดเจน ส่วนความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศ ไม่ได้มีส่วนในการสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไทย ข้อ 1. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

การอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นของเด็กไทย นักเรียนสามารถทำได้โดยการนำมาเล่นกับเพื่อน ๆ เพื่อสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

ตัวอย่าง

2 การละเล่น
ริ้วข้าวสาร

เพลงริ้วข้าวสาร

ริ้วข้าวสาร	สองทะนันทข้าวเปลือก	เลือกท้องโบลาน
เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน	คดข้าวใส่จาน	พานเอาคนข้างหลังไว้

วิธีเล่นและกติกา

- ๑) ให้นักเรียนสองคนยืนจับมือกันแล้วยกขึ้นทำเป็นซุ้ม คนที่เหลือให้เข้าแถวตอนเรียงหนึ่ง มือเกาะเอวคนข้างหน้าไว้
- ๒) เริ่มเล่นโดยร้องเพลงริ้วข้าวสาร แล้วให้กลุ่มที่เข้าแถวเดินลอดซุ้ม
- ๓) เมื่อร้องถึงตอนที่ว่า “พานเอาคนข้างหลังไว้” ให้ซุ้มครอบคนที่ยืนอยู่ตรงซุ้มเอาไว้ คนที่เหลือก็จะเข้าไปช่วย โดยถามซุ้มว่า “ประตูไม้ หรือประตูเหล็ก”
- ๔) ถ้าซุ้มตอบว่า “ประตูไม้” ก็จะจับมือกันหลวม ๆ เพื่อจะช่วยให้ง่าย ถ้าซุ้มตอบว่า “ประตูเหล็ก” ก็จะจับมือแน่น ผู้มาช่วยต้องช่วยกันดึงคนที่อยู่ข้างในซุ้มออกมาจนหลุด จากนั้นจึงเริ่มเล่นใหม่

นักเรียนใช้ใบความรู้เพื่อช่วยการเรียนรู้
โดยครูควรเตรียมใบความรู้ไว้

ชั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

1. นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับการละเล่นของเด็กไทยจากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 64-68
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันเลือกการละเล่นของเด็กไทย 1 การละเล่น ตามที่ได้ศึกษามาจากในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 เพื่อนำมาฝึกปฏิบัติร่วมกันในชั้นเรียน
3. ครูเปิดคลิปวิดีโอการละเล่นของเด็กไทยที่ร่วมกันเลือกให้นักเรียนชมเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการเล่น
4. นักเรียนร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่นการละเล่นของเด็กไทยที่เลือกอีกครั้ง จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่น โดยครูจะอธิบายเพิ่มเติมจนนักเรียนเกิดความเข้าใจที่ตรงกันก่อนลงมือฝึกปฏิบัติจริง

เกร็ดแนะครู

ในกรณีที่มีการละเล่นของเด็กไทยที่นักเรียนเลือกมีเพลงประกอบการเล่น ครูควรฝึกให้นักเรียนอ่านออกเสียงเพลงดังกล่าวก่อนและควรให้คำแนะนำในการออกเสียงให้ถูกต้อง พร้อมทั้งเปิดคลิปเสียงประกอบให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนฝึกร้องเพลง โดยครูร้องให้ฟัง 1 ครั้ง แล้วให้นักเรียนฝึกร้องตามครูทีละวรรคจนสามารถร้องได้อย่างถูกต้อง

ข้อสอบเน้น การคิด

คุณค่าทางกายที่ได้รับจากการเล่นการละเล่นของเด็กไทยคือข้อใด

1. มีความแม่นยำในการจดจำ
2. มีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์
3. มีจิตใจเบิกบาน แจ่มใส

วิเคราะห์คำตอบ การมีความแม่นยำในการจดจำ เป็นคุณค่าทางสติปัญญา การมีจิตใจที่เบิกบาน แจ่มใส เป็นคุณค่าทางอารมณ์ จิตใจ ส่วนการมีสุขภาพที่แข็งแรง สมบูรณ์ เป็นคุณค่าทางกายที่ได้รับจากการเล่นการละเล่นของเด็กไทย ข้อ 2. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

นักเรียนควรรู้

- 1 การละเล่นของเด็กไทย มีอยู่ด้วยกันหลากหลายการละเล่น ซึ่งการละเล่นในแต่ละภูมิภาคก็จะมีลักษณะ รูปแบบ วิธีการเล่น และกฎกติกาการเล่นที่ต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ ซึ่งอาจมีการดัดแปลง แก้ไขในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา กฎกติกาการเล่น และอุปกรณ์การเล่นให้เหมาะสมไปตามสภาพบริบทของท้องถิ่น แต่โดยรวมจะมีลักษณะที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน
- 2 การละเล่นริ้วข้าวสาร เป็นหนึ่งในการละเล่นที่ถูกนำมาใช้ประกอบกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็ก เนื่องจากมีวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่นที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาทักษะของเด็กในอีกหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกายให้มีความแข็งแรง จิตใจเบิกบาน แจ่มใส ฝึกปฏิภาณไหวพริบ การรู้จักเอาตัวรอด ปลูกฝังความสามัคคี ฯลฯ

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

- นักเรียนฝึกปฏิบัติการละเล่นของเด็กไทย ที่เลือกจนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และปลอดภัย
- ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เลือกการละเล่นของเด็กไทยตามความสนใจ 1 การละเล่น ตามที่ได้ศึกษามาจากในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 เพื่อนำมาฝึกปฏิบัติร่วมกัน
- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่นการละเล่นของเด็กไทยที่เลือกอีกครั้ง โดยครูจะอธิบายเพิ่มเติมจนนักเรียนเกิดความเข้าใจที่ตรงกันก่อนลงมือฝึกปฏิบัติจริง

เกร็ดแฉะครู

ครูควรอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการละเล่นของเด็กไทยที่มีเนื้อร้องประกอบการเล่น รวมถึงสิ่งที่นำมาใช้เป็นอุปกรณ์ในการเล่นว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน วัฒนธรรม จารีต ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ของคนไทยในอดีตได้อย่างชัดเจน เช่น การเล่นโพงพาง จะมีเนื้อร้องที่ว่า “โพงพางเอ๋ย ปลาเข้ลลอด ปลาตาบอด เข้ลลอดโพงพาง โพงพางเอ๋ย นกกระยางเข้ลลอด เสือปลาตาบอด เข้ลลอดโพงพาง กินปลาเป็น หรือกินปลาทาย” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการทำมาหากิน คือ การจับปลา

ตัวอย่าง

การละเล่น 1 รุ่งกินหาง

พ่อง ถาม แม่ญเอ๋ย กินน้ำบ่อไหน

แม่ญ ตอบ กินน้ำบ่อทราย

ลูกญ ร้องรับ ย้ายไปก็ย้ายมา

พ่อง ถาม แม่ญเอ๋ย กินน้ำบ่อไหน

แม่ญ ตอบ กินน้ำบ่อโศก

ลูกญ ร้องรับ โยกไปก็โยกมา

พ่อง ถาม แม่ญเอ๋ย กินน้ำบ่อไหน

แม่ญ ตอบ กินน้ำบ่อหิน

ลูกญ ร้องรับ บินไปก็บินมา

พ่อง ถาม กินหัวกินหาง

แม่ญ ตอบ กินกลางตลอดตัว

เพลงรุ่งกินหาง

วิธีเล่นและกติกา

- ให้นักเรียนเข้าแถวตอนเรียงหนึ่ง คนที่อยู่หัวแถวเป็นแม่ญ ส่วนคนต่อ ๆ มาเป็นลูกญ และเอามือจับเอวคนข้างหน้าไว้ แล้วให้อีกคนอยู่นอกแถวเป็นพ่อง
- เริ่มเล่นโดยให้ร้องเพลงรุ่งกินหาง พร้อมแสดงท่าประกอบตามเนื้อเพลง เช่น แม่ญบอกว่า “กินน้ำบ่อหิน” ลูกญรับว่า “บินไปก็บินมา” พร้อมกับทำท่าทางแขนเหมือนนกบิน
- เมื่อร้องถึงเนื้อเพลงที่ว่า “กินกลางตลอดตัว” ให้พ่องเริ่มวิ่งไล่จับลูกญคนสุดท้าย ส่วนแม่ญกางแขนคอยป้องกันไม่ให้พ่องจับลูกญคนสุดท้ายได้
- ขณะที่แม่ญและลูกญวิ่งหนีพ่อง ลูกญต้องระวังไม่ให้มือหลุดออกจากเอว
- เมื่อพ่องจับลูกญคนสุดท้ายได้แล้วให้เริ่มเล่นใหม่

การเล่นรุ่งกินหางจะได้รับประโยชน์หลายอย่าง เช่น ฝึกความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นักเรียนควรรู้

- รุ่งกินหาง** เป็นการละเล่นของเด็กไทยในรูปแบบหนึ่งที่นิยมนำมาใช้เป็นกิจกรรมกลางแจ้ง หรือกิจกรรมสันทนาการสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กได้เพลิดเพลินกับการวิ่งเล่นไล่จับกันอย่างสนุกสนาน ทั้งยังเป็นการละเล่นที่ช่วยฝึกทักษะการสื่อสารและทักษะการเคลื่อนไหว เพราะการละเล่นนี้มีเนื้อร้อง ผู้เล่นต้องร้องโต้ตอบกันเอง รวมถึงแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบการเล่นด้วยการละเล่นรุ่งกินหางนี้ทางกระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นทะเบียนไว้ในสาขากีฬากฎมีปัญญาไทย เมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยมีการบันทึกข้อมูลไว้ว่า “สมัยก่อนนิยมเล่นกันทั่วไปแทบทุกจังหวัด ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการเล่นรุ่งกินหางกันมาตั้งแต่เมื่อใด แต่พบการเล่นรุ่งกินหางว่ามีการเล่นกันมาแล้วในสมัยรัชกาลที่ 6 ดังจะเห็นได้จากการเล่นกีฬาต่าง ๆ ที่จัดให้มีขึ้นในงานตรุษสงกรานต์ ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 2475 ได้จัดให้มีการเล่นรุ่งกินหางด้วย (สยามออนไลน์ 6 เมษายน 2475)”

ข้อสอบเน้น การคิด

หากต้องการเล่นรุ่งกินหางควรเล่นในสถานที่ใด

- ริมแม่น้ำ
- ห้องนั่งเล่น
- สนามหญ้า

วิเคราะห์คำตอบ บริเวณริมแม่น้ำมีส่วนที่เดินสามารถทอดตัวได้ง่าย ในขณะที่ผู้เล่นอาจไม่ทันระวังตัว อาจพลัดตกน้ำ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดอันตรายได้ บริเวณห้องนั่งเล่นจะมีเครื่องเรือน (เฟอร์นิเจอร์) ตั้งอยู่ ซึ่งบางชิ้น เช่น โต๊ะ จะมีมุมแหลมที่อาจทำอันตรายแก่ผู้เล่นได้ ในการเล่นรุ่งกินหางจะใช้ผู้เล่นจำนวนมากและต้องเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อหลบหลีกพ่อง จึงควรใช้บริเวณที่โล่งกว้าง สะอาด และปลอดภัยเป็นสถานที่ในการเล่น ข้อ 3. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

เพลงที่ใช้ประกอบการเล่นจ้ำจี้มีหลายเพลง ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกนำไปร้องประกอบการเล่นได้ ดังนี้

ตัวอย่าง

การละเล่นจ้ำจี้

เพลงจ้ำจี้

(แบบที่ ๑)

จ้ำจี้มะเขือเปราะ	กะเทาะหน้าแว่น	พายเรือออกแอ่น
กระแทนตันกุ่ม	สาวสาวหนุ่มหนุ่ม	อาบน้ำท่าไหน
อาบน้ำท่าวัด	เอาแป้งที่ไหนผัด	เอากระจกที่ไหนส่อง
เยี่ยม ๆ มอง ๆ	นกขุนทองร้องวู้	

(แบบที่ ๒)

จ้ำจี้ผลไม้	แต่งไทยแต่งกาว
ขุ่นน้อยหน้า	พุทรามังคุด
ละมุดลำไย	มะเฟืองมะไฟ
มะกรูดมะนาว	มะพร้าวส้มโอ
ฟักแฟงแตงโม	ไชโยให้ฮิ้ว

ภาพประกอบโดย: ศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ชื่นชูเกียรติ

ชั้นสอน

ลงมือปฏิบัติ

- แต่ละกลุ่มผลัดกันออกมาสาธิตการเล่นการละเล่นของเด็กไทยที่เลือกให้เพื่อนชมหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลที่เลือกการละเล่นนี้มาเล่น และบอกสิ่งที่ชอบจากการเล่นการละเล่นนี้
- นักเรียนกลุ่มอื่นร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นการละเล่นของเด็กไทยของเพื่อนว่าสามารถเล่นได้ถูกต้องตามวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่นหรือไม่ ชอบการละเล่นที่เพื่อนเลือกหรือไม่ และอยากเล่นการละเล่นนี้เหมือนเพื่อนหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่า นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างไรจากการเล่นการละเล่นของเด็กไทยที่เลือก
- นักเรียนสรุปความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติการละเล่นของเด็กไทยลงในใบงานที่ 5.1 เรื่อง รูปแบบการละเล่นของเด็กไทย

เกร็ดแะครู

ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนตระหนักถึงความปลอดภัยในขณะที่เล่นว่า หากต้องเล่นในบริเวณสนาม หรือที่โล่งแจ้ง ควรสำรวจและสังเกตบริเวณโดยรอบก่อนเล่นว่ามีสิ่งใดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายในขณะที่เล่นได้บ้าง เช่น มีสิ่งของกีดขวาง มีเศษแก้วหรือของมีคมร่วงหล่น พื้นดินมีน้ำท่วมขัง พื้นดินขรุขระมีหลุมบ่อ ใกล้บริเวณแหล่งน้ำ เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจก่อให้เกิดอันตรายในขณะที่เล่นได้

กิจกรรม ท้าทาย

ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการละเล่นของเด็กไทยที่มีการนำเพลงและอุปกรณ์มาใช้ในการประกอบการละเล่น ฝึกขับร้องเพลง จากนั้นออกมาสาธิตวิธีการเล่น พร้อมทั้งอธิบายวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่น รวมถึงบอกสิ่งที่ชอบจากการเล่นการละเล่นของเด็กไทยที่เลือกให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

นักเรียนควรรู้

- การละเล่น** การละเล่นของเด็กไทยบางประเภทอาจใช้ผู้เล่นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้เล่นจึงควรศึกษาหลักการปฏิบัติการละเล่นของเด็กไทยให้เข้าใจ เพื่อจะได้ปฏิบัติตนในการเล่นได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย โดยมีหลักที่พึงปฏิบัติ คือ

ก่อนเล่น ศึกษาวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่นให้เข้าใจ จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ประกอบการเล่นให้พร้อม

ขณะเล่น ควรปฏิบัติตนในการเล่นอย่างเหมาะสมตามกฎกติกาการเล่น เล่นอย่างมีน้ำใจนักกีฬา ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อน เล่นอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก

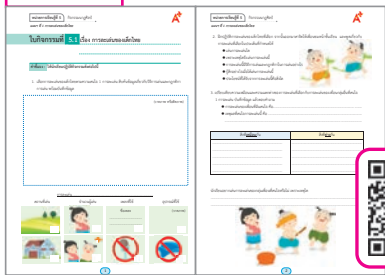
หลังเล่น ควรกล่าวคำขอโทษหากทำให้เพื่อนที่เล่นด้วยกันได้รับบาดเจ็บ จัดเก็บอุปกรณ์ประกอบการเล่น และทำความสะอาดสถานที่เล่นให้เรียบร้อย

ชั้นสอน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

- ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่า หากต้องการเล่นการละเล่นของเด็กไทยนอกเหนือจากการละเล่นตามที่ได้ศึกษามาจะเล่นการละเล่นใด เพราะเหตุใด
- ให้นักเรียน (กลุ่มเดิม) ปฏิบัติกิจกรรมการละเล่นของเด็กไทย หรือกิจกรรมการเรียนรู้สู่ Active Learning จากหนังสือเรียนรายวิชา พื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 69

ใบกิจกรรม

ใบกิจกรรม (Activity Sheet) สำหรับนักเรียน ประกอบด้วย:

- ส่วนที่ 1: ข้อมูลส่วนตัว (ชื่อ, เลขที่, ชั้น)
- ส่วนที่ 2: คำถาม (What, Why, How)
- ส่วนที่ 3: พื้นที่สำหรับวาดภาพหรือเขียนคำตอบ
- ส่วนที่ 4: ตารางสำหรับบันทึกผลการเรียนรู้
- ส่วนที่ 5: QR Code สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม

ชั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการละเล่นของเด็กไทย

ชั้นประเมิน

- ครูตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กิจกรรมนาฏศิลป์
- ครูตรวจใบงานที่ 5.1 เรื่อง รูปแบบการละเล่นของเด็กไทย

วิธีเล่นและกติกา

- ผู้เล่นนั่งล้อมวงและแบมือทั้งสองข้างลงบนพื้นให้คนหนึ่งเป็นคนจี้
- เริ่มเล่นโดยให้คนจี้ใช้นิ้วชี้จี้ไปที่มือของผู้เล่นรอบ ๆ วง พร้อมทั้งช่วยกันร้องเพลงไปด้วย
- เมื่อร้องจบเพลงแล้ว คนจี้จี้ที่มือใครคนนั้นต้องชักมือนั้นออกไป ผู้จี้จะเริ่มเล่นใหม่อีกครั้ง ถ้าจี้คนที่มือคนเดิมก็ให้คนนั้นออกจากการเล่น เพราะถูกจี้จนครบมือทั้งสองข้างแล้ว
- ผู้จี้จะทำจนจี้ครบหมดทุกคน คนสุดท้ายจะถูกเพื่อนกินโต๊ะ โดยให้นั่งหมอบเพื่อนจะสมมติวางอาหารต่าง ๆ บนโต๊ะแล้วทำท่าหยิบกิน

นอกจากการละเล่นที่นำเสนอไปแล้ว ยังมีการละเล่นชนิดอื่น ๆ อีกที่เพื่อน ๆ สามารถเล่นได้ ดังตัวอย่างในภาพ

▲ ยิงปืนก้านกล้วย ①

▲ มอญซ่อนผ้า ②

คำถามชวนคิด

- หากต้องการฝึกทักษะการเคลื่อนไหว ควรเล่นการละเล่นชนิดใด เพราะเหตุใด
- เพราะเหตุใดนักเรียนจึงควรนำการละเล่นของเด็กไทยมาเล่นกับเพื่อน ๆ
- นักเรียนคิดว่าตนเองสามารถมีส่วนช่วยในการสืบสานการละเล่นของเด็กไทยได้อย่างไร

นักเรียนควรรู้

- 1. ยิงปืนก้านกล้วย** การนำวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติและท้องถิ่น คือ ก้านกล้วย โดยใช้ส่วนของก้านกล้วยมาทำเป็นอุปกรณ์ประกอบการเล่น ก้านกล้วยจะถูกปาดให้แหลมด้านข้างเข้ามาหาโคน โดยจะเว้นระยะห่างเท่า ๆ กัน ดังปลายที่ถูกปาดให้กางขึ้น ใช้นิ้วชี้ข้างใดข้างหนึ่งจับที่โคน แล้วใช้นิ้วอีกข้างรูดไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว จะมีเสียงดังคล้ายปืน
- 2. มอญซ่อนผ้า** เป็นการละเล่นเพื่อความสนุกสนาน ฝึกการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ฝึกความคล่องแคล่ว ว่องไว การมีไหวพริบ และการรู้จักสังเกต ซึ่งการเล่นนี้มีเนื้อร้องที่ถูกแต่งขึ้นโดยใช้ภาษาอย่างง่าย ๆ คือ “มอญซ่อนผ้า ตุ๊กตาอยู่ข้างหลัง ใครเผลอไม่คอยระวัง ตุ๊กตาอยู่ข้างหลังระวังจะถูกตี” และใช้ผ้าเป็นอุปกรณ์ประกอบการเล่น

แนวตอบ คำถามชวนคิด

- 1. แนวตอบ** สามารถเลือกเล่นได้หลายการละเล่น เช่น งูกินหาง รีรีข้าวสาร ขี่ม้าก้านกล้วย เพราะเป็นการละเล่นที่อาศัยทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกายในการเล่นมากกว่าการละเล่นประเภทอื่น ๆ
- 2. แนวตอบ** เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้ฝึกการรู้จักแพ้ รู้จักชนะ และรู้จักให้อภัย นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยสืบสานและอนุรักษ์การละเล่นของเด็กไทยให้คงอยู่สืบต่อไป
- 3. แนวตอบ** ช่วยสืบสานการละเล่นของเด็กไทยได้โดยนำการละเล่นของเด็กไทยที่สนใจมาเล่น เพื่อสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินร่วมกับเพื่อน หรือนำการละเล่นของเด็กไทยไปจัดแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนหรือท้องถิ่น เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ชม

กิจกรรม

การเรียนรู้ Active Learning

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

✓ ความสามารถด้าน	✓ การสื่อสาร
✓ การคิด	○ การแก้ปัญหา
✓ การใช้ทักษะชีวิต	○ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

แบ่งกลุ่ม เลือกการละเล่นของเด็กไทยที่สนใจ ๑ ชนิด จากภาพที่กำหนดให้ แล้วศึกษากฎกติกาและวิธีการเล่นให้เข้าใจ ร่วมกันฝึกปฏิบัติการละเล่นของเด็กไทยที่เลือก จากนั้นออกมาสาธิตวิธีการเล่นให้ครูและเพื่อนชมหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งอธิบายกฎกติกา บอกประโยชน์ และความรู้สึกที่ได้รับจากการเล่นการละเล่นดังกล่าว

มอญซ่อนผ้า

ปิดตาตีหม้อ

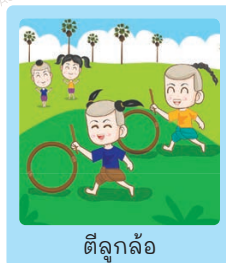
ขี่ม้าส่งเมือง

กาฟักไข่

แมงมุมขยุ้มหลังคา

ตีลูกล้อ

คำถาม

บูรณาการสู่ชีวิต

๑. การละเล่นของเด็กไทยในอดีตกับการเล่นของเด็กในยุคปัจจุบันมีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร
๒. หากต้องการเล่นการละเล่นของเด็กไทย ควรเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมอย่างไร
๓. หากมีโอกาสได้สาธิตการละเล่นของเด็กไทย ๑ ชนิด จะเลือกการละเล่นใด เพราะเหตุใด

นวัตศิลป์เพื่อชีวิต
นวัตศิลป์เพื่อชีวิต

ขั้นประเมิน

3. ครูตรวจใบกิจกรรมการละเล่นของเด็กไทย หรือใบกิจกรรมการเรียนรู้สู่ Active Learning
4. ครูตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน จากการตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น ร่วมกันในห้องเรียน
5. ครูประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การนำเสนอผลงาน และการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์
6. ครูประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรมและประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์จากแบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบประเมิน

ชื่อผู้เรียน	ชื่อครูผู้สอน	ชื่อโรงเรียน	ชื่อจังหวัด
นาย/นางสาว/นาง/นาย	นาย/นางสาว/นาง/นาย	โรงเรียน	จังหวัด

ข้อสอบเน้น การคิด

ในขณะที่เล่นหากทำเพื่อนได้รับบาดเจ็บควรทำอย่างไร

1. ส่งยิ้มให้
2. เล่นต่อไป
3. กล่าวคำขอโทษ

วิเคราะห์คำตอบ การส่งยิ้มให้และการเล่นต่อไปเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรปฏิบัติ ซึ่งหากทำให้เพื่อนที่เล่นด้วยกันได้รับบาดเจ็บ ควรหยุดเล่นในที่นั้น และรีบกล่าวคำขอโทษ หากเพื่อนได้รับบาดเจ็บมาก ควรพาเพื่อนไปพบผู้ปกครอง หรือครู เพื่อทำแผลให้เรียบร้อย ข้อ 3. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

แนวตอบ คำถามบูรณาการสู่ชีวิต

1. แนวตอบ การละเล่นของเด็กไทยในอดีตกับการเล่นของเด็กในยุคปัจจุบันบางอย่างมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การละเล่นของเด็กไทยในอดีตส่วนมากจะเน้นฝึกทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย การนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการละเล่น แต่ในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาทำให้เด็กเล่น เพื่อฝึกพัฒนาการในด้านต่างๆ เช่น ตัวต่อ เกมคอมพิวเตอร์
2. แนวตอบ ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเล่นและกฎกติกาการเล่นให้เข้าใจ เพื่อจะได้เล่นได้อย่างสนุกสนานและเกิดความปลอดภัย
3. แนวตอบ สาธิตการเล่นวิธีข่าวสาร เพราะเป็นการเล่นที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีการใช้ภาษาต่างๆ ในการขับร้อง ได้เล่นสนุกอยู่กับเพื่อน ๆ

5Es Instructional Model

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

1. ครูเปิดคลิปวิดีโอการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทต่างๆ ให้นักเรียนชม
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่า จากคลิปวิดีโอดังกล่าว ทราบหรือไม่ว่าเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทใด เคยชมการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทนี้หรือไม่ การแสดงนาฏศิลป์ไทยที่ชมมีความงดงามอย่างไร ชื่นชอบการแสดงนาฏศิลป์ไทยชุดนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจว่า การแสดงนาฏศิลป์ไทยจัดเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายในรูปแบบหนึ่งที่มีความอ่อนช้อยงดงาม มีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทก็จะมีความงดงามที่แตกต่างกันไป
4. ครูขออาสาสมัครนักเรียนออกมาเล่าประสบการณ์การชมการแสดงนาฏศิลป์ไทยของตนให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

เกร็ดแฉะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยการให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนเป็นผู้ชมที่ดี
- การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม การปฏิบัติตนเป็นผู้ชมที่ดีและไม่ดี
- การจำแนกความแตกต่างของการแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละประเภท
- การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะเด่นของการแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละประเภท

จนสามารถบอกสิ่งที่ตนเองชอบจากการชมหรือร่วมแสดงนาฏศิลป์ไทยได้

บทที่ ๒

การชมการแสดงและนาฏศิลป์ไทย

กิจกรรม นำสู่การเรียนรู้

นักเรียนเคยชมการแสดงนาฏศิลป์ไทยหรือไม่ หากเคยคิดว่าความงามของการแสดงนาฏศิลป์ไทยอยู่ที่สิ่งใด

สาระสำคัญ

การแสดงนาฏศิลป์ไทยเป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์ในการร่ายรำที่มีความอ่อนช้อย งดงาม ผู้ชมควรมีความรู้พื้นฐานทางด้านการแสดงนาฏศิลป์ รวมถึงควรมีมารยาทในการชมและตั้งใจชมอย่างมีสมาธิ

๗๐

สื่อ Digital

PowerPoint

อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเป็นผู้ชมที่ดี โดยใช้สื่อ PowerPoint เรื่อง กิจกรรมนาฏศิลป์ <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPMPMDP10>

ข้อสอบเน้น การคิด

หากเพื่อนบอกว่า “การแสดงของเธอดูไม่รู้เรื่อง” ควรทำอย่างไร

1. ฟังความคิดเห็นและนำไปแก้ไข
2. ต่อว่าเพื่อนที่ตำหนิตันที
3. บอกครูว่าเพื่อนต่อว่า

วิเคราะห์คำตอบ การกล่าวต่อว่าเพื่อนที่ตำหนิผลงานของตน รวมถึงการแจ้งให้ครูทราบว่าเพื่อนตำหนินั้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติ หากอยู่ในฐานะของผู้แสดง ผู้แสดงควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้ชม ควรกล่าวขอบคุณเพื่อนที่ให้คำแนะนำ รวมถึงนำคำติชมและข้อเสนอแนะที่ได้รับมาพัฒนาผลงานของตนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ข้อ 1. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง)

๑ การเป็นผู้ชมที่ดี

การชมการแสดงประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ชาบซึ้ง และมีอารมณ์ร่วมไปกับการแสดง ผู้ชมทุกคนจำเป็นต้องมีสมาธิและมีมารยาทในขณะที่ชมการแสดงร่วมกัน ซึ่งหลักการปฏิบัติตนในการชมการแสดง มีดังนี้

- ๑ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับสถานที่ และไปถึงสถานที่แสดงก่อนการแสดงเริ่ม
- ๒ ศึกษารายละเอียดของการแสดงที่จะชมให้เข้าใจ ก่อนการแสดงเริ่ม
- ๓ นั่งประจำที่ของตนและปรบมือให้เกียรติผู้แสดงก่อนที่จะเริ่มแสดงและหลังจากจบการแสดง
- ๔ ควรมีอารมณ์ร่วมและเกิดความรู้สึกคล้อยตามในขณะที่ชมการแสดง
- ๕ ไม่หยอกล้อกัน หรือเดินไปมา ซึ่งเป็นการรบกวนผู้ชมท่านอื่น และทำให้เสียสมาธิในขณะที่ชมการแสดง
- ๖ ไม่พูดคุยเสียงดังและไม่ให้ร้องเยาะเย้ยผู้แสดง เมื่อผู้แสดงแสดงผิดพลาด
- ๗ งดรับประทานอาหาร และดื่มเครื่องดื่มทุกชนิด ขณะชมการแสดง
- ๘ ปิดเสียงเครื่องมือสื่อสารทุกครั้ง เมื่อเข้าไปในโรงละคร หรือสถานที่แสดง

คำถาม ขวนคิด

- ๑ เพราะเหตุใดจึงควรแต่งกายให้เรียบร้อยขณะไปชมการแสดง
- ๒ เพราะเหตุใดก่อนเข้าชมการแสดง ผู้ชมจึงควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงจากการอ่านเอกสารหรือชมป้ายนิเทศ
- ๓ ก่อนไปชมการแสดง ผู้ชมควรเตรียมความพร้อมของตนเองอย่างไร เพื่อให้สามารถชมการแสดงได้อย่างสนุกสนาน

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

5. ครูเปิดคลิปวิดีโอการปฏิบัติตนในการเป็นผู้ชมที่ดีให้นักเรียนชม โดยให้ร่วมกันสังเกตว่าบุคคลที่ปรากฏอยู่ในคลิปวิดีโอตั้งกล่าวบุคคลใดปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและไม่เหมาะสม เพราะเหตุใด
6. นักเรียนเล่นเกม “ฉันไม่เคย” โดยครูอ่านประโยคเกี่ยวกับการเป็นผู้ชมที่ดีให้นักเรียนฟัง หากไม่เคยปฏิบัติให้นักเรียนนั่งอยู่กับที่ หากเคยปฏิบัติให้นักเรียนยืนขึ้น แล้วเดินออกมาหน้าชั้นเรียน
7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรม การปฏิบัติตนเป็นผู้ชมที่ดีและไม่ดีของนักเรียน พร้อมทั้งให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าจะมีแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้นได้อย่างไร

เกร็ดแะครู

ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนเข้าใจว่า ในการไปชมการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้น นักเรียนในฐานะของผู้ชมควรชมการแสดงด้วยความตั้งใจและมีสมาธิ เพื่อจะได้เข้าใจถึงเรื่องราวที่ผู้แสดงต้องการสื่อสารออกมา รวมถึงปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการให้เกียรติผู้แสดง และเพื่อไม่ให้เป็นกรรบกวนผู้ชมท่านอื่น เช่น ไม่รับประทานอาหารควบคู่ไปกับการชมการแสดง เพราะเสี่ยงจากการเคี้ยว หรือกินของอาหารรบกวนผู้ชมท่านอื่นได้

ข้อสอบเน้น การคิด

การปฏิบัติของบุคคลในข้อใดไม่รบกวนการชมการแสดงของผู้อื่น

1. โตโน่รับประทานขนมขบเคี้ยวพร้อมกับชมการแสดง
2. โอปอตะโกนเรียกเพื่อนที่นั่งชมอยู่ด้านหลัง
3. ไมโลปรบมือเสียงดังเมื่อการแสดงจบลง

วิเคราะห์คำตอบ ในการชมการแสดง ผู้ชมจะต้องปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามหลักการปฏิบัติตนที่ดี เพื่อเป็นการไม่ไปรบกวนผู้ชมท่านอื่น เช่น ไม่ส่งเสียงดัง หรือตะโกนโวยวาย ไม่วิ่งเล่นหยอกล้อกับเพื่อน ไม่รับประทานอาหาร หรือขนมขณะชมการแสดง มีอารมณ์และความรู้สึกร่วมไปกับผู้แสดง ปรบมือให้เกียรติผู้แสดงทั้งตอนเริ่มแสดงและเมื่อการแสดงจบลง ข้อ 3. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง)

แนวตอบ คำถามชวนคิด

1. แนวตอบ การแต่งกายที่สุภาพจะเป็นการให้เกียรติผู้แสดง นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่าผู้สวมใส่เป็นบุคคลที่แต่งกายเหมาะสมกับโอกาส สถานที่ และกาลเทศะ
2. แนวตอบ การอ่านป้ายนิเทศก่อนชมการแสดง จะช่วยทำให้ผู้ชมรู้เรื่องราวของการแสดง กำหนดการการแสดง ข้อมูลการแสดง และสถานที่ในการแสดง
3. แนวตอบ ก่อนไปชมการแสดง ผู้ชมควรศึกษาข้อมูลของการแสดงอย่างคร่าว ๆ เพื่อจะได้เกิดความสนุกสนานและคล้อยตามไปกับการแสดงที่รับชม

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

- ครูแจกบัตรภาพการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทต่างๆ ให้นักเรียนแฉะละ 1 ชุด โดยให้นักเรียนแต่ละแฉะช่วยกันคิดและวิเคราะห์ว่า จากภาพที่ได้รับ จัดเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทใด จากนั้นให้นำภาพไปติดบนกระดานให้สัมพันธ์กับประเภทของการแสดงที่ครูกำหนดให้

ขั้นสอน

สำรวจค้นหา

นักเรียนแต่ละแฉะร่วมกันสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละประเภทจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ หรือศึกษาจากในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 72-74

อธิบายความรู้

- ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายความรู้เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทรำ ระบุว่า ฟ้อนว่ามีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นอย่างไร มีความงดงามหรือไม่ และมีสิ่งใดที่แตกต่างกัน
- ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละแฉะได้พิจารณาภาพที่นำไปติดบนกระดานว่าภาพที่กลุ่มของตนได้รับเป็นการแสดงประเภทรำ ระบุว่า ฟ้อน หากแฉะใดต้องการเปลี่ยนภาพให้เปลี่ยนได้ 1 ครั้ง แต่ต้องอธิบายเหตุผลที่เปลี่ยนให้ครูและเพื่อนฟัง

๒ การแสดงนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทย คือ ศิลปะการแสดงท่าทางการร่ายรำต่าง ๆ ประกอบดนตรี และการขับร้อง การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท เช่น

๑. รำ

การรำเป็นศิลปะการร่ายรำ อาจมีผู้แสดงเพียงคนเดียว หรือหลายคนก็ได้ การรำแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

รำเดี่ยว

เป็นการรำเพียงคนเดียว เช่น
รำโนราห์บูชาญ รำพลายชุมพล
รำฉุยฉายพราหมณ์

▲ รำโนราห์บูชาญ เป็นการแสดงตอนหนึ่งของละครเรื่องพระสุธน-มโนราห์

รำคู่

เป็นการรำสองคนคู่กัน เช่น
รำเมขลา-รามสูร รำชัตชาติรี
รำประเลง

▲ รำเมขลา-รามสูร เป็นการรำคู่ระหว่างตัวนางกับตัวยักษ์ เดิมใช้แสดงเป็นรำเบิกโรง

สื่อ Digital

PowerPoint

อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยใช้สื่อ PowerPoint เรื่อง กิจกรรมนาฏศิลป์ <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPMPDP10>

ข้อสอบเน้น การคิด

เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของการแสดงนาฏศิลป์ไทยคือข้อใด

- รูปแบบเครื่องแต่งกายทันสมัย
- ใช้ท่ารำที่ประณีตงดงาม
- ใช้ทำนองเพลงแบบสากล

วิเคราะห์คำตอบ นาฏศิลป์ไทยเป็นการแสดงออกทางศิลปะรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความคิดผ่านท่าทางการร่ายรำที่ประณีตอ่อนช้อย และงดงาม ประกอบดนตรีและการขับร้องแบบไทย นับเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่ทรงคุณค่า นอกจากความงดงามที่ปรากฏให้เห็นผ่านลีลาท่ารำแล้ว เครื่องแต่งกายก็นับว่ามีความงดงามไม่แพ้กัน โดยถูกออกแบบมาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการแสดงประเภทต่างๆ ข้อ 2. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง)

๒. ระบุ

การแสดงท่าทางการรำรำที่พร้อมเพรียงกัน ไม่มีการดำเนินเรื่องราว ระบุแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

ระบำมาตรฐาน

เป็นการแสดงที่บรมครูทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้คิดประดิษฐ์ขึ้น ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงท่ารำ การแต่งกาย บทร้อง ทำนองเพลงได้ เช่น ระบำกฤดาภินิหาร ระบำเทพบันเท็ง กรมศิลป์การ

▲ ระบำเทพบันเท็ง เป็นระบำที่แทรกอยู่ในละครในเรื่องอิเหนา ตอนลมหอบ

ระบำเบ็ดเตล็ด

เป็นการแสดงที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น ระบำเก็บใบชา ระบำจีน-ไทยไมตรี ระบำลีลาวดี ระบำดอกบัว ระบำชุมนุมเผ่าไทย

▲ ระบำชุมนุมเผ่าไทย เป็นระบำที่จัดอยู่ในละครอิงประวัติศาสตร์ เรื่องอาณาจักรแห่งความเสียสละ

ระบำจะเน้นความงดงามของท่ารำ ความพร้อมเพรียง และการแปรแถว ที่มีรูปแบบหลากหลาย

นาฏศิลป์ไทยจะรำด้วยเท้าเปล่า
เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ชั้นสอน

อธิบายความรู้

- ครูและนักเรียนร่วมกันพิจารณาภาพที่ติดอยู่บนกระดานว่าภาพดังกล่าวจัดอยู่ในประเภทของการแสดงที่กำหนดไว้หรือไม่ หากพบภาพที่ติดอยู่ผิดประเภท ครูจะให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หาคำว่าภาพดังกล่าวจัดอยู่ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทใด
- ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะเด่นและความแตกต่างของการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทรำ ระบำ ฟ้อน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น
- นักเรียนสรุปความรู้เกี่ยวกับลักษณะเด่นของการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทรำ ระบำ ฟ้อนลงในใบงานที่ 5.2 เรื่อง ประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทย

เกร็ดแะครู

ครูเน้นย้ำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ตรงกันว่า การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเด่นที่สำคัญหลายประการ เช่น

- ผู้แสดงรำรำได้อ่อนช้อย งดงาม และเป็นไปตามมาตรฐานที่มีลักษณะเฉพาะตามหลักการของการแสดงนาฏศิลป์ไทย
- เครื่องแต่งกายของผู้แสดงจะเน้นเครื่องแต่งกายแบบไทยโบราณและมีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นไทย
- ดนตรีที่นำมาใช้บรรเลงประกอบการแสดงคือ ดนตรีไทย

กิจกรรม 21st Century Skills

- แบ่งกลุ่ม สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทรำ ระบำ ฟ้อน จากสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต (ครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำในการสืบค้น)
- นำข้อมูลที่ได้รับจากการสืบค้นมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
- แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเด่นของการแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละประเภท

นักเรียนควรรู้

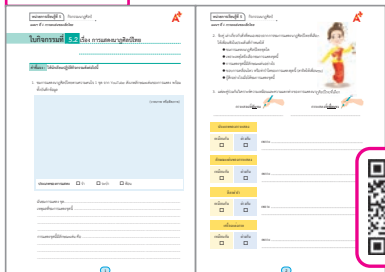
- นาฏศิลป์ไทย** การแสดงนาฏศิลป์ไทยจัดเป็นกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรมประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ซึ่งนาฏศิลป์ไทยมีคุณค่าและความสำคัญ ดังนี้
  - เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติ
  - สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทยที่มีมาแต่อดีต ฯลฯ
  - เป็นแหล่งรวบรวมของศิลปะหลากหลายแขนง เช่น ดนตรี การขับร้อง การออกแบบฉาก
  - เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกความกล้าแสดงออก ความมั่นใจในตนเอง พัฒนาบุคลิกภาพ ฝึกปฏิภาณไหวพริบ การจดจำ การสังเกต เสริมสร้างความสามัคคี

ชั้นสอน

ขยายความเข้าใจ

- นักเรียนร่วมกันขยายความเข้าใจจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยครูจะทำหน้าที่ในการอธิบายแนะนำ และให้ความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทย หรือกิจกรรมการเรียนรู้สู่ Active Learning จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.1 หน้า 75

ใบกิจกรรม

- ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กิจกรรมนาฏศิลป์

ชั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ชั้นประเมิน

ตรวจสอบผล

- ครูตรวจใบงานที่ 5.2 เรื่อง ประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทย

๓. ฟ้อน

การฟ้อนเป็นศิลปะการร่ายรำแบบพื้นเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งมีลีลาการร่ายรำค่อนข้างช้า ผู้แสดงแต่งกายแบบพื้นเมือง การฟ้อนจะมีให้เห็นเฉพาะในท้องถิ่นภาคเหนือและภาคอีสาน

ฟ้อนภาคเหนือ

การฟ้อนรำที่มีลีลาอ่อนช้อยและเชื่องช้า การฟ้อนมีอยู่ด้วยกันหลายชุด เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนสาวไหม

▲ ฟ้อนเล็บ เป็นการฟ้อนที่มีลีลาอ่อนช้อย งดงาม โดยผู้แสดงจะสวมเล็บยาวเป็นเอกลักษณ์

ฟ้อนภาคอีสาน

การฟ้อนรำที่มีลักษณะคล้ายกับการฟ้อนของท้องถิ่นภาคเหนือ ซึ่งมีพบให้เห็นไม่มาก เช่น ฟ้อนภูไทสกลนคร

▲ ฟ้อนภูไทสกลนคร มีการสวมเล็บคล้ายฟ้อนเล็บ แต่ตรงปลายเล็บประดับด้วยฟู่

ท่าที่ใช้ในการฟ้อนของภาคอีสานจะได้อามาจากท่าทาง หรืออิริยาบถตามธรรมชาติ โดยมีท่าฟ้อนพื้นฐานที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น

นักเรียนปฏิบัติใบงานที่ 5.2 เรื่อง ประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทย

นักเรียนควรรู้

- ฟ้อนเล็บ** ลักษณะที่โดดเด่นของการแสดงชุดนี้จะอยู่ที่การแต่งกายและอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการฟ้อน ซึ่งผู้ฟ้อนจะสวมเล็บสีทองยาว 8 นิ้ว ยกเว้นนิ้วหัวแม่มือ ฟ้อนรำด้วยท่วงท่าลีลาที่พร้อมเพรียงกันเข้ากับจังหวะและทำนองดนตรีที่มีความไพเราะ การฟ้อนเล็บนี้จัดเป็นการแสดงที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณีของชาวเหนือที่มีพฤติกรรมนุ่มนวล อ่อนช้อย และเชื่องช้า
- การฟ้อนของภาคอีสาน** จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากการฟ้อนของภาคเหนือ ซึ่งท่าฟ้อนส่วนใหญ่เกิดจากการนำท่าทาง หรือกิริยาอาการตามธรรมชาติมาคิดประดิษฐ์เป็นท่าฟ้อนในลักษณะต่างๆ และในแต่ละท้องถิ่นก็จะมีท่าฟ้อนพื้นฐานที่แตกต่างกันไป การฟ้อนของภาคอีสานจะเน้นลีลาการเคลื่อนไหวที่กระชับ รวดเร็ว และว่องไวว่าการฟ้อนของภาคเหนือ

ข้อสอบเน้น การคิด

จากภาพ ข้อใดไม่ใช่หลักในการชื่นชมการแสดงชุดนี้

- ความงดงามของเครื่องแต่งกาย
- ใบหน้าที่สวยงามของผู้แสดง
- ลีลาท่าทางในการร่ายรำ

วิเคราะห์คำตอบ ในการชื่นชมการแสดงนาฏศิลป์นั้น สามารถพิจารณาได้จากความงดงามของเครื่องแต่งกายที่ถูกออกแบบให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบของการแสดง ความสามารถในการร่ายรำของผู้แสดงที่มีความอ่อนช้อย งดงาม ส่วนใบหน้าของผู้แสดงนั้นไม่จัดอยู่ในสิ่งที่ควรพิจารณา ข้อ 2. จึงเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

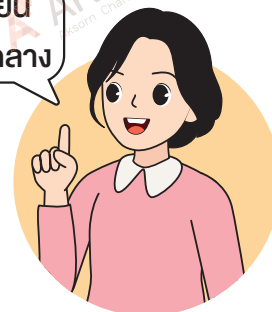

Active Learning

คืออะไร

Active Learning คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้น “กระบวนการเรียนรู้” มากกว่า “เนื้อหาวิชา” โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้สอนเป็นผู้แนะนำ ซึ่งใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์

เน้นผู้เรียน
เป็นศูนย์กลาง

Active Learning

มีหลักการที่เป็นองค์ประกอบ ดังนี้

การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติผ่านการร่วมมือกัน วางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรม

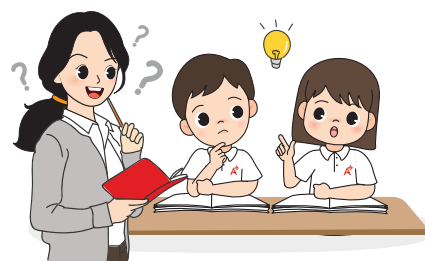
การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ผ่านการแนะนำของผู้สอน หรือการทำงานร่วมกับเพื่อน รวมถึงมีการสื่อสารและนำเสนอผลงานให้ผู้อื่นได้รับรู้

การเรียนรู้จากการสำรวจ และค้นหา

เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาโดยเชื่อมโยงความสนใจและประสบการณ์โดยตรงระหว่างเรื่องที่สอนกับความสนใจของตนเอง

การเรียนรู้ผ่านการคิด

เน้นวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมสำคัญในกระบวนการคิด เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของตนเอง

การจัดการเรียนรู้ **Active Learning**

มีอะไรบ้าง

การจัดการเรียนรู้ **Active Learning** ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตัวชี้วัด จุดเน้นของสาระ ธรรมชาติวิชา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามเป้าหมายที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีหลากหลาย เช่น

การจัดการเรียนรู้
โดยใช้สมองเป็นฐาน
(Brain-Based Learning)

การจัดการเรียนรู้
ด้วยกระบวนการสืบสอบ
(Inquiry-Based Learning)

กระบวนการเรียนรู้
ภูมิศาสตร์
(Geo Literacy)

รูปแบบการสอน
แบบสืบสอบความรู้
(5Es Instructional Model)

การจัดการเรียนรู้
โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
(Project-Based Learning)

วิธีสอนแบบแก้ปัญหา
(Problem Solving Method)

รูปแบบการสอน
“โมเดลซิปปา”
(CIPPA Model)

วิธีสอน
แบบใช้กรณีตัวอย่าง
(Case Study)

กระบวนการปฏิบัติ
(Practice Teaching)

การเรียนการสอนเน้นเนื้อหา
(Concept Based Teaching
and Learning)

วิธีสอน
โดยการอภิปรายกลุ่มย่อย
(Small Group Discussion)

วิธีสอน
โดยใช้สถานการณ์จำลอง
(Simulation)

การจัดการเรียนรู้
Active Learning
มีอยู่หลากหลายนะคะ

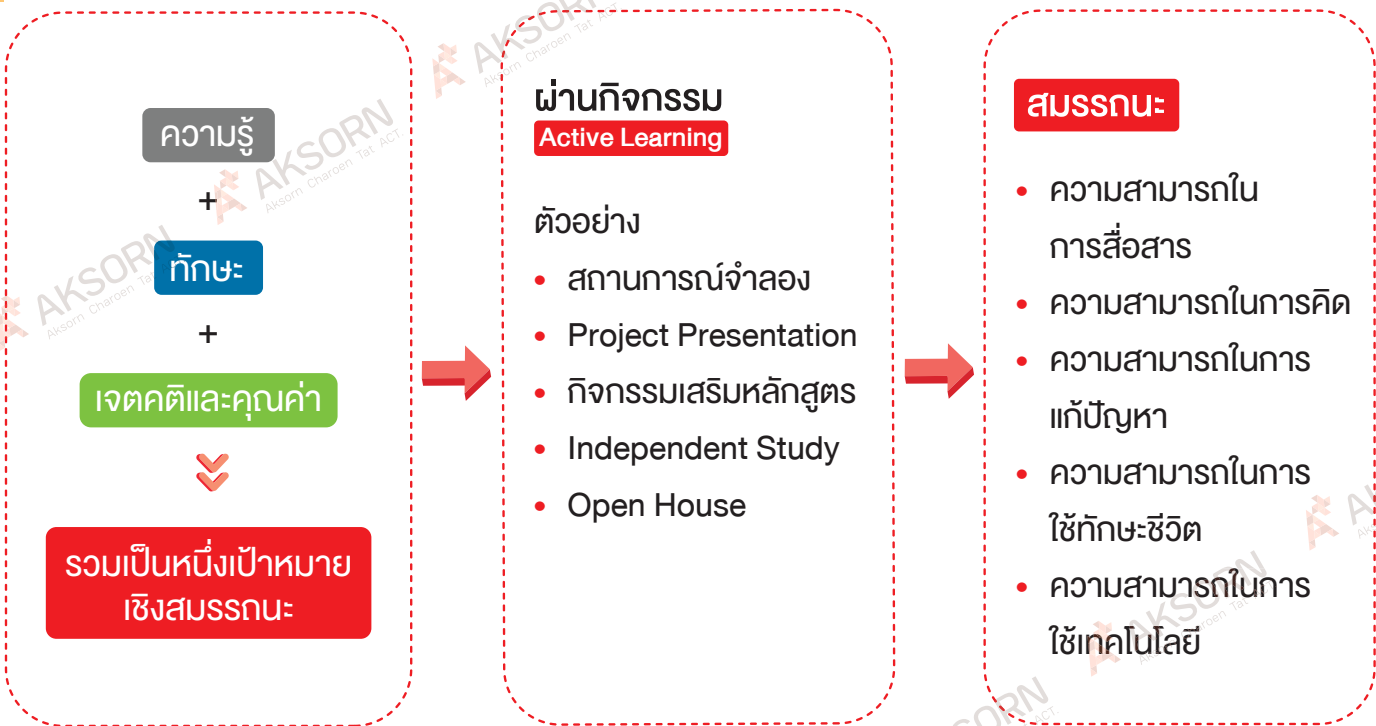

Active Learning กับ สมรรถนะ

สัมพันธ์กันอย่างไร

Active Learning เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณค่า มาลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความรู้ของตนเอง และสื่อสารได้ด้วยความเข้าใจ จนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และเกิด **สมรรถนะ**

สมรรถนะ เป็นเป้าหมายหรือสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
Active Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่สมรรถนะ

Active Learning กับ การเปลี่ยนแปลงใหม่

ของผู้สอน

บทบาทของผู้สอนจะเปลี่ยนไป จากผู้ให้ความรู้สู่ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

เตรียมสอน

ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ แล้วออกแบบการจัดการเรียนรู้ Active Learning

ระหว่างสอน

ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้รูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ เช่น เกม เพลง การระดมสมอง การรวมกลุ่ม และอื่น ๆ

หลังการสอน

สังเกต และประเมินผู้เรียน

1. ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน
2. ประเมินว่าผู้เรียนสามารถทำได้ตามเป้าหมายหรือไม่